

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

“LÜGAT-İ TÜRKÎ – BOSNEVÎ”
ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ
(METİN – DİZİN - KARŞILAŞTIRMA)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hüseyin KÖRPE

Danışman
Prof. Dr. Mustafa UĞURLU

MAYIS, 2019
MUĞLA

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

“LÜGAT-İ TÜRKÎ – BOSNEVÎ”
ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ
(METİN – DİZİN - KARŞILAŞTIRMA)

HÜSEYİN KÖRPE

Sosyal Bilimler Enstitüsünce
Tezli Yüksek Lisans
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 17.07.2019

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 02.07.2019

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa UĞURLU

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Cahit BAŞDAŞ

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Erkan SALAN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Tuncay ÖĞÜN

MAYIS, 2019

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 22./05./2019 tarih ve 891/1 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/6 maddesine göre, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hüseyin KÖRPE'nin "LÜGAT-İ TÜRKÎ - BOSNEVÎ"ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ(METİN - DİZİN - KARŞILAŞTIRMA)" adlı tezini incelemiş ve aday 02./07./2019 tarihinde saat 16.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin kabul edildiğine 04..... * birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Mustafa UĞURLU

Tez Danışmanı

Üye

Doç. Dr. Cahit BAŞDAŞ

Üye
Doç. Dr. Erkan SALAN

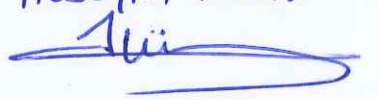
YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “LÜGAT-İ TÜRKİ – BOSNEVİ ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ (METİN - DİZİN - KARŞILAŞTIRMA)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17/07/2019

ADI SOYADI

İMZASI

Hüseyin KÖRPE

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

Soyadı : KÖRPE

Adı : HÜSEYİN

Referans No:10265857

TEZİN ADI

Türkçe : LÜGAT-İ TÜRKÎ – BOSNEVÎ ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ (METİN – DİZİN - KARŞILAŞTIRMA)

Y. Dil : LÜGAT-İ TÜRKÎ – BOSNEVÎ ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ (METİN – DİZİN - KARŞILAŞTIRMA)

**TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans
Yeterlilik**

Doktora

Sanatta

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fakülte : Edebiyat

Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih :

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi :

ISBN :

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : Mustafa UĞURLU

Ünvanı : Prof. Dr.

TEZİN YAZILDIĞI DİL : TÜRKÇE

TEZİN SAYFA SAYISI:

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1. LÜGAT-İ TÜRKÎ – BOSNEVÎ ÜZERİNE BİR DİL İNCELEMESİ (METİN - DİZİN - KARŞILAŞTIRMA)

2.

3.

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

1. Türklük Bilimi

2. Dil bilimi

3. Türkçe

4. Boşnakça

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstract ve thesaurus'u kullanınız.

1. Turkology

2. Linguistics

3. Turkish

4. Bosnian

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum

2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir

3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir

Yazarın İmzası :

Tarih : 17.07.2019

ÖZET

Bu tez çalışmasında, Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde bulunan ve şimdiye kadar üzerinde çalışılmamış olan R-7794 numaralı “*Lügat-ı Türki - Bosnevi*” adlı Türkçe - Boşnakça sözlük metni çeviri yazı ile yazılmış, kelimelerinin günümüz Türkiye Türkçesiyle anlamları verilmiş ve söz varlığı, Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde bulunan daha önce yayınlanmış, R-3248, R-6191, R-7789, R-7791, R- 4302/2, R-6213, R-2961/2, R-7695/1, R-7695/2, R-7715/1, R-7715/2, R-9839, R-9206, R-7744, R-7793, R-7156/2, R-10224 numaralı diğer benzer 17 sözlük ile karşılaştırarak dil bilimsel açıdan incelenmiştir. R-7794 numaralı sözlükte geçen söz varlığı mevcut bilinenlere bir katkı sağlamıştır. Eser, esas itibarıyla Boşnaklara Türkçeyi öğretmek için yazılmıştır. Dayton Antlaşması ile resmî dil statüsüne dönüşen Boşnakçanın varlığının esasında çok eski dönemlere dayandığını ve bu tarihî süreçlerde Türkçe ile olan ilişkilerinin çok yoğun olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışma “Giriş”, “Yazım (İmlâ) Özellikleri”, “Ses Bilgisi”, “Şekil Bilgisi”, “Anlam Bilgisi”, “Çeviriyazılı Metin”, “Karşılaştırmalı Sözlük (Dizin)”, “Asıl Metin” bölümlerinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türklük Bilimi, Dil bilimi, Türkçe, Boşnakça.

ABSTRACT

In this thesis, the Turkish-Bosnian Dictionary named *Lügat-ı Türki – Bosnevi* numbered as R-7794 in Sarajevo Gazi Hüsrev Bey Library, which has not been studied so far, has been written in Turkish translation, the meanings of words have been given in today's Turkey's Turkish, and vocabulary have been examined from linguistic perspective comparing to 17 other similar dictionaries which were previously published, and numbered as R-3248, R-6191, R-7789, R-7791, R-4302/2, R-6213, R-2961/2, R-7695/1, R-7695 2, R-7715/1, R-7715/2, R-9839, R-9206, R-7744, R-7793, R-7156/2, R-10224 in Sarajevo Gazi Husrev Bey Library. The vocabulary mentioned in the R-7794 contributed to the existing ones. The work was originally written to teach Bosnians Turkish. The fact that the existence of Bosnian, which became the official language status with the Dayton Agreement, was based on very ancient periods and there lations with the Turkish language in these historical processes were found to be very intense. This study consists of "Introduction", "Orthography", "Phonetics", "Morphology", "Semantics", "TranslationText", "Comparative Dictionary (Index)", "Main Text" sections.

Keywords: Turkology, Linguistics, Turkish, Bosnian.

ÖN SÖZ

Osmanlı Devleti'nin 1463 yılında Bosna'yı fethinden sonra, Bosna-Hersek fiili olarak 1908 yılına kadar Osmanlı idaresi altında kalmıştır. Osmanlı döneminde Türkler ve Boşnaklar arasında din, dil, bilim, sanat ve kültür gibi birçok alanda etkileşim olmuştur. Boşnakların Osmanlı idaresine girmesiyle ve Türklerin bölgeye yerleşmeleriyle birlikte Türkçe kelimeler ve terimler Boşnakçaya girmiştir. Türkçeden Boşnakçaya dokuz bine yakın kelime kopya edilmiştir.

Türkçeyi ikinci bir dil olarak öğrenen Boşnak aydınlar, Boşnaklara Türkçeyi öğretebilmek adına Türkçe-Boşnakça sözlükler yazmışlardır. Bu sözlükler sayesinde Türkçe kelimeler Boşnak diline kopya edilmiştir. Bosna Hersek kütüphanelerinin yazma koleksiyonlarında bulunan bu eserlerin bir kısmı hakkında daha önce çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Daha önce üzerinde dil bilimsel açıdan inceleme yapılan 17 sözlük de Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde R-3248, R-6191, R-7789, R-7791, R-4302/2, R-6213, R-2961/2, R-7695/1, R-7695/2, R-7715/1, R-7715/2, R-9839, R-9206, R-7744, R-7793, R-7156/2, R-10224 numaralarında kayıtlıdır.

Bu tez çalışmasına esas alınan *Lügat-ı Türki – Bosnevî* adlı eser üzerinde şimdiye kadar çalışılmamıştır. Bunun için bu eser üzerinde çalışmak istedik.

Eser, Bosna Hersek'in başkenti Saraybosna şehrinde bulunan Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nin Elyazmaları bölümünde R-7794 numarasında kayıtlıdır. 34 sayfadan oluşmaktadır ve birkaç sayfa hariç her sayfasında 10 satır bulunmaktadır. Metinde pek az kelime haricinde hareke kullanılmıştır.

Bu çalışmada, *Lügat-ı Türki - Bosnevî* adlı Türkçe-Boşnakça sözlük metni çeviriyazı ile yazılmış, kelimelerinin günümüz Türkiye Türkçesiyle anlamları verilmiş ve söz varlığı daha önce çalışılmış ve yayımlanmış diğer benzer 17 sözlük ile karşılaştırarak dil bilimsel açıdan incelenmiştir.

Bu çalışma “Giriş”, “Yazım (İmlâ) Özellikleri” “Ses Bilgisi”, “Şekil Bilgisi”, “Anlam Bilgisi”, “Çeviriyazılı Metin”, “Karşılaştırmalı Sözlük (Dizin)”, “Asıl Metin” bölümlerinden oluşmaktadır.

“Giriş” bölümünde Bosna Hersek ve Boşnaklar; Türkçe Boşnakça dil ilişkileri; Boşnakçanın resmî dil olma süreci ve çalıştığımız eser hakkında bilgi verilmiştir. “Birinci Bölüm”de yazım (imlâ) özellikleri, “İkinci Bölüm”de ses bilgisi (fonoloji), “Üçüncü Bölüm”de yapı bilgisi (morfoloji) özellikleri incelenmiştir. “Dördüncü Bölüm”de kelimelerin kavram alanlarına göre tasnifi yapılmıştır. “Beşinci Bölüm”de eserin çeviriyazılı metni verilmiştir. “Altıncı Bölüm”de “Karşılaştırmalı Sözlük (Dizin)” yer almaktadır. Bu kısımda metinde geçen kelimeler diğer sözlükler ile karşılaştırılarak tablo hâlinde verilmiştir. Kaynakça hazırlanırken genel olarak faydalanılan kaynaklar da kaynakçada yer almaktadır. Çalışmanın son bölümüne asıl metnin kopyası eklenmiştir.

Her yönden desteğini gördüğüm kıymetli hocalarım Doç. Dr. Ekrem AYAN ve Doktor Öğretim Üyesi Mehmet Ali ÖZLER’e, bu süreçte her türlü katkı ve desteği veren hocalarım Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN ve Doç. Dr. Mustafa ŞENEL’e, eğitim yıllarımda burs imkânı sağlayan Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne, eserin yazma metninin temin edilmesinde emeği geçen başta Izudina ZUKORLIĆ ve Fatima TİNJAK olmak üzere Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi kadrosuna, destekleriyle çalışmama katkıda bulunan Dr. Samir VİLDIĆ ve Leyla SADİKOVIĆ’e, ders dönemi süresince bizleri donatan, her daim yardımlarını gördüğüm hocalarım Prof. Dr. Ali AKAR, Doç. Dr. Cahit BAŞDAŞ’a ve eğitim sürecimde yanımda olan tüm arkadaşlarıma, maddî ve manevî her türlü desteği gördüğüm kıymetli aileme müteşekkirim. Türkçe-Boşnakça elyazması sözlükleri tez konusu olarak incelenmesi hususunda beni teşvik eden, daha öncesinde Türkçe-Boşnakça dil ilişkileri üzerinde birlikte bilimsel çalışma imkânı bulduğum, çalışmalarım esnasında her seferinde bütün ilgi ve samimiyetiyle yardımcı olan, bu süreçte çalışma disiplini ile bana örnek teşkil eden, her hususta bana yol gösteren saygıdeğer hocam, danışmanım Prof. Dr. Mustafa UĞURLU’ya teşekkürü borç bilirim.

Muğla, 10.05.2019

Hüseyin KÖRPE

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	vi
ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ.....	vii
0. GİRİŞ.....	1
Bosna ve Boşnaklar.....	1
Boşnakça ve Resmî Dil Olma Süreci.....	1
Türkçe- Boşnakça Dil İlişkileri.....	2
R-7794 Numaralı “ <i>Lûgat-i Türki – Bosnevî</i> ” Adlı Türkçe- Boşnakça El Yazması Sözlük.....	3
BİRİNCİ BÖLÜM: YAZIM (İMLÂ) ÖZELLİKLERİ	
1. YAZIM (İMLÂ) ÖZELLİKLERİ.....	4
1.1. Ünlülerin Yazımı.....	4
1.2. Ünsüzlerin Yazımı.....	7
İKİNCİ BÖLÜM: SES BİLGİSİ	
2. SES BİLGİSİ.....	11
2.1. ÜNLÜLER.....	11
2.1.1. Ünlü Değişmeleri.....	11
2.1.2. Ünlü Türemesi.....	12
2.1.3. Ünlü Düşmesi.....	12
2.1.4. Yuvarlak Ünlünün Korunması.....	12
2.2. ÜNSÜZLER.....	12
2.2.1. Ünsüz Değişmesi.....	13
2.2.2. Ünsüz Düşmesi.....	14
2.2.3. Ünsüz Yer Değiştirmesi (Göçüşme).....	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YAPI BİLGİSİ	
3. YAPI BİLGİSİ.....	15
3.1. YAPIM EKLERİ.....	15
3.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler.....	15

3.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler.....	17
3.1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler.....	17
3.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....	19
3.2. ÇEKİM EKLERİ.....	19
3.2.1. İsim Çekim Ekleri.....	19
3.2.1.1. Çokluk Eki.....	20
3.2.1.2. İyelik Ekleri.....	20
3.2.1.3. Hâl Ekleri.....	21
3.2.2. Fiil Çekim Ekleri.....	23
3.2.2.1. Şahıs Ekleri.....	23
3.2.2.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri.....	23
3.2.2.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri.....	23
3.2.2.2. Kip Ekleri.....	24
3.2.2.2.1. Bildirme Kipleri.....	24
3.2.2.2.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman.....	24
3.2.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	24
3.2.2.2.1.3. Geniş Zaman.....	25
3.2.2.2.1.4. Şimdiki Zaman.....	25
3.2.2.2.1.5. Gelecek Zaman.....	26
3.2.2.2.2. Tasarlama Kipleri.....	26
3.2.2.2.2.1. Emir Kipi.....	26
3.2.2.2.2.2. Şart Kipi.....	27
3.2.2.2.2.3. İstek Kipi.....	27
3.2.2.2.2.4. Gereklilik Kipi.....	27
3.2.2.3. Birleşik Çekimler.....	28
3.2.2.3.1. Hikâye.....	28
3.2.2.3.1.1. Geniş Zamanın Hikâyesi.....	28
3.2.2.3.2. Şart.....	28
3.2.2.3.2.1. Geniş Zamanın Şartı.....	28

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ANLAM BİLGİSİ

4. ANLAM BİLGİSİ (ANLAM BAKIMINDAN KELİMELELER).....	29
BEŞİNCİ BÖLÜM: ÇEVİRİYAZILI METİN.....	35
ALTINCI BÖLÜM: KARŞILAŞTIRMALI SÖZLÜK (DİZİN).....	63
VII. SONUÇ.....	97
VIII. KAYNAKÇA.....	99
ASIL METİN.....	105

KISALTMALAR

Kisaltmalar	Açıklama
Ar.	Arapça
BTS	Boşnakça Türkçe Sözlük
bk.	Bakınız
Far.	Farsça
is.	İsim
LB	Lügat-ı Türkî - Bosnevî
sf.	Sıfat
TBS	Türkçe Boşnakça Sözlükler
TS	Türkçe Sözlük
Yun.	Yunanca
zf.	Zarf
zm.	Zamir
-	ek

ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ

ء	'
ا	a, e, ā
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	s
ج	c, ç
چ	ç
ح	h
خ	h
د	d
ذ	z
ر	r
ز	z
س	s
ش	ş
ص	ş
ض	z
ط	t
ظ	z
ع	'
غ	ğ
ف	f
ق	q
ك	k, g, ñ
گ	ñ
ك	k, g
ل	l
م	m
ن	n

و	v, o, ö, u, ü
ه	h, e, a
ي	y, ı, i

0. GİRİŞ

Bosna ve Boşnaklar

Bosna-Hersek, Balkanlarda 51.197 km²'lik yüzölçümü ve yaklaşık 4.500.000 kişilik nüfusuyla Boşnaklar, Sırlar ve Hırvatlar'dan oluşan üç etnik gruba ev sahipliği yapmaktadır. Kuzey, batı ve güneyden Hırvatistan; doğudan Sırbistan; yine güneyden Karadağ ile çevrili olup Adriyatik Denizi'ne Neum şehrinin bulunduğu yerde yalnızca 20 km'lik bir kıyısı bulunmaktadır (Karasu, 2013: 1146). Başkenti Saraybosna'dır. Bosna-Hersek'te yaşayan halka "Bosnalı" denmektedir.

Bosna-Hersek sınırları içerisinde yaşayan Müslüman Slav halkı "Boşnaklar" olarak adlandırılmaktadır. Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra Balkanlara yerleşen Slavlar bu coğrafyada farklı isimlerle anılmaktadırlar. Hristiyanlığın Katolik mezhebini kabul edenler Hırvat; Ortodoks mezhebini kabul edenler Sırp olarak anılmaktadırlar. İslamiyetin kabulüne kadar bu mezheplerin hiçbirine bağlanmayan bir halk vardı. Bunlar tek Tanrı inancını esas alan "Bogomil mezhebi"ne bağlanan Boşnaklardı.

Boşnaklar, 1371'den Osmanlı Devleti'nin Bosna'yı fetih tarihi olan 1463 yılına kadar Bağımsız Bosna Krallığı bünyesinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Fatih Sultan Mehmet'in Bosna'yı fethinden itibaren fiili olarak 1908 yılına kadar Osmanlı idaresi altında yaşayan Boşnaklar, 1908 tarihinden sonra Avusturya-Macaristan idaresine girmişlerdir. Avusturya-Macaristan İmparatorluğunun dağılmasından sonra 1918 yılında I. Yugoslavya kurulmuş ve Bosna-Hersek ve Boşnaklar Yugoslavya hâkimiyetine girmişlerdir. 1945'te kurulan II. Yugoslavya Bosna-Hersek'i yine bünyesinde barındırmıştır. 1992 yılından beri Bosna-Hersek bağımsız bir devlet olarak varlığını sürdürmektedir.

Boşnakça ve Resmî Dil Olma Süreci

Hint - Avrupa dil ailesinin Slav dilleri grubunda yer alan Boşnakça, Boşnakların konuştukları dil olarak adlandırılmaktadır. Boşnakça'nın varlığı Ortaçağ'a kadar götürülmektedir. XII. yüzyılda Bizans kralı Manoylo Komnen, Bosna'da Slav kabilesinin Bosnalılar adıyla anıldığını ve Boşnakça konuştuklarını ifade etmiştir. Bu

bilgiye göre çok eskiden beri Bosna’da konuşulan dil, Boşnakça olarak biliniyordu (Tekin, 2015:13).

Bosna-Hersek’in nüfusunun yarısından fazlasını Boşnaklar oluşturur. Boşnakça bu ülkenin resmî dillerinden biridir. Bugün Boşnakça, Bosna-Hersek, Sancak, Kosova, Karadağ ve Hırvatistan’da toplam 2 milyon kişi tarafından konuşulmaktadır (Şenel, 2013: 10). Genel olarak düşünüldüğünde Boşnakçanın 10 milyona yakın konuşurunun olduğu tahmin edilmektedir. Boşnakça, Bosna-Hersek’in bağımsızlığını ilan etmesinden sonra resmî dil olarak kabul edilmiştir. Bunun öncesinde Boşnakların konuştukları dil Sırp-Hırvat dili olarak kabul edilmekteydi.

Bosna-Hersek savaşını bitiren, 14 Aralık 1995 yılında Paris’te imzalanan Dayton Barış Antlaşması ile birlikte üç ayrı dil resmî statü kazanmıştır. Buna göre; Boşnaklara Boşnakça, Sırlara Sırpça, Hırvatlara ise Hırvatça dili kullanım hakkı resmî olarak verilmiştir.

Türkçe - Boşnakça Dil İlişkileri

Fatih Sultan Mehmet’in 1463’te Bosna’yı fethini takip eden yıllarda Boşnaklar, kitleler hâlinde Müslüman olmaya başlamışlardı. XVI. yüzyılın sonuna kadar Boşnakların yüzde sekseni Müslüman olmuştu. Bu İslâmlaşmada Osmanlı Devleti’nin bölgede tesis ettiği âdil yönetimin de etkisi vardı. Osmanlılar yeni bir devlet sistemi, yeni bir din ve yeni kurumları beraberlerinde getirmişlerdi. “Camiler, saat kuleleri, medrese, hamam, bezistan, şadırvan, çeşme, su kemerleri, köprü, imarethane ve kervansaraylar gibi kültür eserleri, Balkanlarda, Osmanlı döneminde inşa edilmiştir. Şehirler, divanhaneli tahta evleri, dükkânları, zaviyeleri olan bu kültürün özellikleriyle doluydu. Yine Osmanlı döneminde kültür ve bilim alanlarında önemli birçok isim yetişmişti. Yeni kültür böylece yeni bir dili de ortaya çıkarmıştır” (Agoviç, 2007: 183) Kısacası, Boşnakların Osmanlı idaresine girmeleriyle ve Türklerin bu bölgeye gelmeleriyle birlikte Türkçe kelimeler ve terimler de dillerine girmeye başladı. (Kırbaç, 2013: 902)

Bu dil ilişkileri Boşnak Abdullah Škaljić tarafından incelenmiş, Türkçeden Boşnakçaya geçmiş kelimeler bir sözlükte toplanmıştır: *Turcizmi u srpkohrvatskom jeziku* [Sırp-Hırvat dilindeki Türkçe kelimeler] adındaki bu sözlükte 8742 kelime yer almaktadır. Yani Türkçeden Boşnakçaya geçmiş kelime sayısı 8742 olarak tespit

edilmiştir. Škaljić, sözlükte kelimeleri askerlik, avcılık, ticaret, kişi adları gibi 38 farklı başlık altında değerlendirmiştir.

Osmanlı döneminde Boşnaklara Türkçe öğretmek amacıyla çoğunluğunu Boşnakların yazdığı el yazması sözlükler vardır. Bu sözlükler, Türkçenin kullanımının Bosna-Hersek bölgesinde yaygınlaşmasına büyük katkı sağlamıştır. Türkçe-Boşnakça sözlük olarak yazılan ve ilk sözlük kabul edilen Hevâî'nin 1631 yılında kaleme aldığı *Makbûl-i Ârif* adlı eserdir. Boşnaklara Türkçeyi öğretmek adına XVIII-XX. yüzyıllarda buna benzer pek çok sözlük yazılmıştır. Bu sözlüklerin büyük çoğunluğu Bosna-Hersek'teki kütüphanelerin el yazmaları koleksiyonları bölümünde arşivlenmektedir. Bir kısmı üzerinde çalışılmış olup; üzerinde inceleme yapılmamış sözlüklerde mevcuttur.

R-7794 Numaralı “Lügat-i Türkî – Bosnevî” Adlı Türkçe - Boşnakça El Yazması Sözlük

Türkçe ve Boşnakça yazılan *Lügat-ı Türkî – Bosnevî [= LB]* Boşnaklara Türkçeyi öğretmek adına yazılmış bir eserdir. Bu eser, Saraybosna şehrinde bulunan Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nin Elyazmaları bölümde R-7794 numarasında kayıtlıdır. 34 sayfadan oluşmaktadır ve her sayfada 10 satır bulunmaktadır. Az sayıda 11 satırlık sayfalar vardır. Harekeli bir metindir. Harekenin kullanılmadığı kelimeler de mevcuttur.

Yazma 16.5 x 11.5 (13 x 8.5) ebatlarındadır. Başı eksik olarak kayda geçmiştir. Kapağı muhafaza edilmiştir. İki farklı kişi tarafından yazılmış ve daha sonra bir araya getirilmiştir. Metnin ilk sayfasında metnin ismi yer almaktadır. Ancak bu siyah mürekkeple daha sonra eklenmiştir.

Eser 1219, miladî 1804 yılında yazılmıştır. Müstensihî Gračanitsalı Abdullâh b. Süleyman'dır. Eser, Osman ef. Sokoloviç kütüphanesinden alınmış ve Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde arşivlenmiştir. Eser üzerine bugüne kadar hiçbir çalışma ve inceleme yapılmamıştır.

Metinde yanlış yazılmış kelimeler düzeltilerek yazılmış ve karşılaştırmalı sözlük kısmına düzenlenmiş şekli ile alınmıştır. Metinde az sayıda da olsa aynı sayfada iki kez yazılmış kelimeler vardır. Bunlardan yalnızca bir tanesi çeviriyazılı metinde yer almaktadır. Metinde 3a-4 satırının üzeri siyah mürekkeple çizilmiş ve üst kısmına düzeltilmiş şekli yazılmıştır. Çeviriyazılı metinde düzeltilmiş hâli yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YAZIM (İMLÂ) ÖZELLİKLERİ

1. YAZIM (İMLÂ) ÖZELLİKLERİ

İncelediğimiz *LB* sözlüğü ve karşılaştırma yaptığımız diğer sözlükler yazım özellikleri itibarıyla Osmanlı Türkçesinin son dönem özelliklerini yansıtmaktadır.

LB sözlüğü harekeli ve okunaklı bir şekilde yazılmıştır. Ancak bazı kelimelerde harekenin yanlış kullanımından, bazı harflerin yanlış yazımından kaynaklanan imlâ hataları mevcuttur. İmlâdaki bu tür hataların müstensihden kaynaklandığı düşünülmektedir. İncelediğimiz *LB* sözlüğündeki ses ve yapı özelliklerini şu başlıklarda toplamak mümkündür.

1.1. ÜNLÜLERİN YAZIMI

/a/ ünlüsünün yazılışı

Kelime başında */a/ ünlüsünün yazılışı:*

Sözlükte kelime başı */a/ ünlüsü* genel olarak elif [ʾ] harfi ile yazılmış ve “dik üstün (◌◌̣)” ve “üstün (◌◌̣)” ile harekelendirilmiştir. Örnek:

açık (5b-1) , *arpa* (4b-5) , *avcı* (5a-5)

Kelime başı */a/ sesi* az sayıdaki kelimelerde [ʾ] şeklinde yazılmıştır:

adım (8a-3)

Kelime içinde */a/ ünlüsünün yazılışı:*

Kelime içinde */a/ ünlüsü* harekeli elif [ʾ] harfi ile yazılmıştır:

ayağ (4a-1) , *ocağ* (5a-1)

Kelime sonunda */a/ ünlüsünün yazılışı:*

Kelime sonunda */a/ ünlüsü* güzel he [◌◌̣] harfi ile yazılmıştır:

dana (8b-9) , *kal'a* , *soñra* (14b-7)

/e/ ünlüsünün yazılışı

Kelime başında /e/ ünlüsünün yazılışı:

Kelime başında /e/ ünlüsü elif [ا] harfi ile yazılmış ve “üstün (◌◌)” ile harekelendirilmiştir:

ekşi (8a-5) , *erik* (6a-9) , *eyer* (7a-5)

Kelime içinde /e/ ünlüsünün yazılışı:

Kelime içinde /e/ ünlüsü güzel he [ه] harfi yazılmış veya herhangi bir harf belirtilmeden “esre (◌◌)” ile harekelendirilmiştir:

köstebek (8a-9) , *yeñ* (7b-7) , *yereddür* (11a-1)

Kelime sonunda /e/ ünlüsünün yazılışı:

Kelime sonunda /e/ ünlüsü güzel he [ه] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

düğme (7b-9) , *işleye* (14a-1)

/i/ ve /i/ ünlülerinin yazılışı

Boşnakçada /i/ ünlüsü bulunmamaktadır. Bu sözlükte ve karşılaştırma yapılan diğer sözlüklerde /i/ ile başlayan bir sözcük tespit edilmemiştir.

Kelime başında /i/ ünlüsünün yazılışı:

Kelime başında /i/ ünlüsü genel olarak elif [ا] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Bazı kelimelerde ise elif - ye [اي] ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

iğ (8a-1) , *ip* (7a-3) , *irin* (1a-4)

Kelime içinde /i/ ünlüsünün yazılışı:

Kelime içinde /i/ ünlüsü ye [ي] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiş ya da harf ile gösterilmeden sadece hareke ile belirtilmiştir:

ciğ (6a-5) , çiçek (6a-1) , derin (6a-7)

Kelime sonunda /i/ ünlüsünün yazılışı:

Kelime sonunda /i/ ünlüsü ye [ی] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

deri (4a-3) , gezici (4b-3) , şāfi (4b-3)

/o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlülerinin yazılışı

Boşnakçada /ö/ ve /ü/ ünlüleri bulunmamaktadır.

Kelime başında /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlülerinin yazılışı:

Kelime başında /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri elif - vav [و] harfleri ile yazılmış ve “ötre (ُ)” ile harekelendirilmiştir. Bazı kelimeler ise sadece elif [ا] harfi ile yazılmış ve “ötre (ُ)” ile harekelendirilmiştir:

ocağ (5a-1) , öreke (8a-1) , uçkur (7a-1) , üzüm (6b-1)

Kelime içinde /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlülerinin yazılışı:

Kelime içinde /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri vav [و] harfi ile yazılmış ve “ötre (ُ)” ile harekelendirilmiştir. Bazı kelimelerde ise harf ile belirtilmeden sadece “ötre (ُ)” ile harekelendirilmiştir:

çoltuğ (4a-1) , kütük (1a-6) , soğan (7b-1)

Kelime sonunda /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlülerinin yazılışı:

Kelime sonunda /o/, /ö/ ünlüleri bulunmamaktadır. /u/, /ü/ ünlüleri bazı kelimelerde vav [و] harfi ile yazılmış ve “ötre (ُ)” ile harekelendirilmiştir. /u/, /ü/ ünlüleri bazı kelimelerde ise harf ile belirtilmeden sadece “ötre (ُ)” ile harekelendirilmiştir:

şu (1a-6) , söyledi (2a-9)

1.2. ÜNSÜZLERİN YAZIMI

/b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazılışı

Kelime başında /b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazılışı:

Kelime başında /b/ ve /p/ ünsüzleri genellikle be [ب] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Bunun yanında /p/ ünsüzü bazı kelimelerde pe [پ] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

ba'zı yerde (10b-9) , *peñir* (5a-3)

Kelime içinde /b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazılışı:

Kelime içinde /b/ ve /p/ ünsüzleri genellikle be [ب] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

göbek (3b-5) , *kabuğ* (4b-7)

Kelime sonunda /b/ ve /p/ ünsüzlerinin yazılışı:

Kelime sonunda /b/ ve /p/ ünsüzleri genellikle be [ب] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

tamlayub (1b-1)

/c/ ve /ç/ ünsüzlerinin yazılışı

Kelime başında /c/ ve /ç/ ünsüzlerinin yazılışı:

Kelime başında /c/ ve /ç/ ünsüzleri cim [ج] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Ancak /ç/ ünsüzü bazı kelimelerde [چ] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

ciğ (6a-5) , *çaruğ* (7a-3)

Kelime içinde /c/ ve /ç/ ünsüzlerinin yazılışı:

Kelime içinde /c/ ve /ç/ ünsüzleri cim [ج] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

bucağ (5a-1) , *ocağ* (5a-1)

Kelime sonunda /c/ ve /ç/ ünsüzlerinin yazılışı:

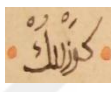
Kelime sonunda /c/ ve /ç/ ünsüzleri cim [چ] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Ancak /ç/ ünsüzü bazı kelimelerde [چ] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

kısaç (9a-3)

/g/ ünsüzünün yazılışı

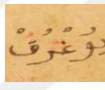
Kelime başında /g/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime başında /g/ ünsüzü kef [ك] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

gül şuyı (6a-1) , *gümiş* (7a-7) , *güzellik* (8a-5)

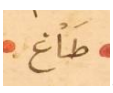

Kelime içinde /g/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime içinde /g/ ünsüzü kef [ك] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Ancak /g/ ünsüzü bazı kelimelerde [غ] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

talğıç (1b-1) , *yoğruç* (1b-5)

Kelime sonunda /g/ ünsüzünün yazılışı:

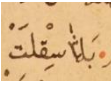
Kelime sonunda /g/ ünsüzü kef [ك] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Ancak /g/ ünsüzü bazı kelimelerde [غ] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

tağ (6b-5) , *yağ* (5a-1)

/ñ/ ünsüzünün yazılışı

Kelime içinde /ñ/ ünsüzünün yazılışı:

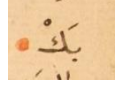
Kelime içinde /ñ/ ünsüzü [ك] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Ancak /ñ/ ünsüzünün [ك] harfi ile yazıldığı ve harekelendirildiği kelimeler de vardır:

baña sıklet (2b-5)

Kelime sonunda /ñ/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime sonunda /ñ/ ünsüzü [ك] harfi ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. Ancak /ñ/ ünsüzünün [ك] harfi ile yazıldığı ve harekelendirildiği kelimeler de vardır:

beñ (4b-3)

/s/ ünsüzünün yazılışı

Kelime başında /s/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime başında /s/ ünsüzü ince ve kalın sıradanlık durumlarına göre sin [س] ve sad [ص] harfleri ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

şaç (4a-5)

, soñra (14b-7)

Kelime içinde /s/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime içinde /s/ ünsüzü ince ve kalın sıradanlık durumlarına göre sin [س] ve sad [ص] harfleri ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

şuşak (5b-5)

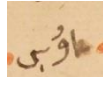
, taşma (7a-3)

Kelime sonunda /s/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime sonunda /s/ ünsüzü ince ve kalın sıradanlık durumlarına göre sin [س] ve sad [ص] harfleri ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

ö[r]s (9a-3)

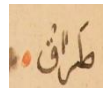

/t/ ünsüzünün yazılışı

Kelime başında /t/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime başında /t/ ünsüzü ince ve kalın sıradanlık durumlarına göre te [ت] ve tı [ط] harfleri ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

tarāk (9a-3)

, taşma (7a-3)

Kelime içinde /t/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime içinde /t/ ünsüzü te [ت] ve tı [ط] harfleri ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

ṭatlıdur (1a-2) , *unutmuşım* (2a-5)

Kelime sonunda /t/ ünsüzünün yazılışı:

Kelime sonunda /t/ ünsüzü te [ت] ve tı [ط] harfleri ile yazılmış ve harekelendirilmiştir:

ḳasvetüm (2a-7) , *ṣūt* (5a-3)

İKİNCİ BÖLÜM

SES BİLGİSİ

2. SES BİLGİSİ

2. 1. ÜNLÜLER

LB sözlüğünün dil özellikleri genel olarak Osmanlı Türkçesini yansıtmaktadır. Burada metnin ses özellikleri Türkiye Türkçesinin özellikleri ile karşılaştırılmış; farklar tespit edilmiştir.

Sözlükte /a/, /e/ [ɛ], /ı/, /i/ [ɨ], /o/, /ö/, /u/, /ü/ [ɤ] olmak üzere sekiz ünlü tespit edilmiştir. Ancak Arapça ve Farsça kökenli bazı kelimelerde ünlülerin uzun biçimleri de vardır: *azāde* (1a-10), *mūnis* (8b-1).

2.1.1. Ünlü Değişmeleri

/e/ > /i/ değişmesi

Çeşitli ses olaylarına bağlı olarak az sayıda /e/ > /i/ değişmesi örneği vardır.

keye (13b-7) *obuçi* (13b-8) > *giye*.

/ı/ > /u/ değişmesi

doludur (13a-1) *punoye* (13a-2) > *doludur*.

ķuzı (8b-7) *yane* (8b-8) > *kuzu*.

tuzlıdur (1a-2) *sılanoye* (1a-3) > *tuzlıdur*.

/u/ > /ı/ değişmesi

ķalınluķ (7b-7) *debelina* (7b-8) > *kalınlık*.

ķaldura (14b-3) *diğni* (14b-4) > *kaldıra*.

tırmuķ (5a-7) *ğarbile* (5a-8) > *tırmık*.

yaşılluķ (7b-7) *şirina* (7b-8) > *yassılık*.

/ü/ > /i/ değişmesi

birkaç kimse içün (11b-1) *za ni ķolıķo* (11b-2) > *birkaç kimse için*.

dilkü (8b-1) *lisike* (8b-2) > *tilki*.

/i/ > /ü/ değişmesi

bir şeyden ötüri (11b-3) *ni zaşte* (11b-4) > *bir şeyden ötüriü*.

gümiş (7a-7) *srebro* (7a-8) > *gümüş*.

2.1.2. Ünlü Türemesi

Metinde az sayıda olsa da söz içinde ünlü türemesine rastlanmıştır.

ayran > *ayıran* (5a-3) *milaçeniça* (5a-4), *turp* > *turub* (8a-3) *rodkva* (8a-4)

Kelime başında ünlü türemesinin görüldüğü kelimeler de vardır.

nar > *enar* (6b-1) *şip* (6b-2).

2.1.3. Ünlü Düşmesi

“Ünlü ile başlayan ek aldığımda kelimenin ortasındaki vurgusuz ünlü düşmektedir”

(Şenel, 2013: 259). Örnek:

göñli istese (3a-1) *dārāgo* (3a-2).

2.1.4. Yuvarlak Ünlünün Korunması

“Eski Türkiye Türkçesinin genel ve karakteristik bir fonetik özelliğidir” (Şenel, 2013: 260).

Kelime kök ve gövdelerinde yuvarlak ünlü:

Kelime kök ve gövdelerinde eski şekil korunmuştur.

yılduz (6a-3), *getüre* (14b-5), *çaruk* (7a-3), *bulanuk* (6a-7), *yalıñuz* (3b-1).

2.2. ÜNSÜZLER

İncelenen *LB* sözlüğünde Türkiye Türkçesinin 21 ünsüzünden /ğ/ ünsüzü hâriç bütün ünsüzleri kullanılmıştır. Sözlükte yer alan ünsüzler, /b/, /c/, /ç/, /d/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /h/, /h/, /k/, /k/, /l/, /m/, /n/, /ñ/, /p/, /r/, /s/, /ş/, /ş/, /t/, /t/, /v/, /y/, /z/, /z/, /z/’dir. Türkiye Türkçesi yazı dilinden farklı olarak /h/ ve /ñ/ ünsüzleri bulunmaktadır. Sedasız (“tonsuz”) ünsüzlerle biten kelimelere getirilen bazı ekler genellikle sedalı biçimleriyle kullanıldığından sözlükteki kelimelerde genellikle ünsüz-ünsüz uyumu yoktur. Örnek:

allāhdan (9a-5) *od boğa* (9a-6),

2.2.1. Ünsüz Değişmesi

LB'de karşımıza çıkan ünsüz değişmeleri aşağıdaki gibidir.

/t/ ~ /d/ değişmesi

Türkiye Türkçesinde /d-/ ünsüzüyle kullanılan bazı kelimeler sözlükte [ط] harfi ile yazılmışlardır.

tağ (6b-5) *pilanina* (6b-6).

tamar (4a-3) *jila* (4a-4).

tuman (6b-3) *mağla* (6b-4).

Türkiye Türkçesinde tonsuz /t-/ ünsüzüyle kullanılan bazı kelimeler tonlu /d-/ biçimiyle yazılmışlardır.

dilkü (8b-1) *lisike* (8b-2).

armud (6a-9) *kurşka* (6a-10).

/p/ ~ /b/ değişmesi

Arapçadan Türkçeye kopya edilmiş bazı kelimelerin LB sözlüğündeki yazımları günümüz Türkiye Türkçesi ile farklılık gösterebilmektedir. Türkiye Türkçesindeki /p/ ünsüzü metindeki bazı Arapça kökenli kelimelerde [ب] harfi ile gösterilmiştir.

mektüblar (2b-9) *kınığa* (2b-10).

/f/ > /v/ değişmesi

Türkiye Türkçesinde /v/ ünsüzünün iki ünlü arasında bazı kelimelerde tonlu /f/ye dönüştüğü görülmektedir. Örnek:

kıfılcım (4b-9) *ışkra* (4b-10) < *kıvılcım*.

/k/ > /ğ/ değişmesi

Türkiye Türkçesinde /k/ ünsüzünün iki ünlü arasında az sayıda kelimeye tonlu /ğ/ye dönüştüğü görülmektedir. Örnek:

ağsi (4b-9) *ğlavned* (4b-10) < *aksi*.

nağış (7a-9) *vez* (7a-10) < *nakış*.

/v/ ~ /b/ değişmesi

Türkiye Türkçesinde /v/ olan ünsüz, Farsçadan kopya edilmiş bir kelimedede aslına uygun olarak bulunmaktadır. Örnek:

nerdibān (7a-5) listve (7a-6) > merdiven.

/m/ ~ /n/ değişmesi

Türkiye Türkçesinde /m/ olan ünsüz, Farsçadan kopya edilmiş bazı kelimedede aslına uygun olarak bulunmaktadır. Örnek:

çember (1a-8) obruc (1a-9) > çember.

nerdibān (7a-5) listve (7a-6) > merdiven.

/g/ > /y/ değişmesi

Farsça aslında *çerāğ* olan kelime metinde *çiray* (7a-3) şeklindedir.

2.2.2. Ünsüz Düşmesi

LB sözlüğünde ünsüz düşmesi örneklerine de rastlanmıştır.

çapakladı (1b-3) uķırmeliyi (1b-4) < çapaklandı.

2.2.3. Ünsüz Yer Değiştirmesi (Göçüşme)

“Bir sözcükte iki sesin yer değiştirmesine göçüşme, diğer bir adıyla metatez denir. Metatez (göçüşme) öz Türkçe kelimelerde ve yabancı kelimelerde meydana gelir. Genellikle komşu iki sesi etkiler” (Deny, 2013: 66). İncelenen sözlükteki kelimelerde /n/, /rg/ ünsüzlerinin /nl/, /gr/ değişimi görülmektedir.

diğran (5a-6-7) vile (5a-8) < dirgen.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAPI BİLGİSİ

3. YAPI BİLGİSİ

3.1. YAPIM EKLERİ

İsim veya fiillere gelerek yeni anlamlar kazanmış kelimeler türeten eklerdir.

3.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

“İsimden isim türeten ekler, isim kök ve gövdelerine getirilen eklerdir” (Korkmaz, 2003: 33).

-ağı (< **-a-gı**)

“İsimden fiil türeten *+a* eki ile fiilden isim türeten *-gı* ekinin kaynaşmasından oluşmuş, isimden isim ve sıfat türeten birleşik bir ektir. Bugün ek bu biçimiyle işlek değildir. Ancak, Türkiye Türkçesine eski dönemlerde yapılan eklerle birlikte girmiştir” (Korkmaz, 2003: 34).

kırağı (6a-7) *mıraz* (6a-8).

-ak

“Eski Türkçedeki *+GAk* küçültme ve kuvvetlendirme ekiyle ilişkisi olan bu ek de genellikle tek heceli kelimelere gelerek benzetme ve küçültme işleviyle az sayıda adlar türetmiştir” (Korkmaz, 2003: 35).

başak (5b-3) *kılas* (5b-4).

-ca

“Eşitlik, benzerlik ve karşılaştırma görevinde bir ad çekimi olan *+CA* eki, kalıplaşma yoluyla sınıf değiştirerek zamanla bir yapım ekine dönüşmüştür” (Korkmaz, 2003: 36).

karaca (8a-7) *sırna* (8a-8)

-cı

“Eklendiği kelimenin ünlü ve ünsüz uyumlarına bağlı olan bu ek, Türkiye Türkçesinin en işlek eklerinden biridir” (Korkmaz, 2003: 41).

avcı (5a-5) lovac (5a-6).

-daş

“Addan “ortaklık, beraberlik” bildiren ad ve sıfatlar türeten bir ektir. Eski Türkçeden beri ünlü ve ünsüz uyumlarına giren bir ektir”. (Korkmaz, 2003: 46).

yaşdaş (8b-3) vızısniķa (8b-4).

-dUz

“İşlevi kesin olarak bilinmeyen ölü bir ektir. Eski Türkçede de işlek değildir. (Korkmaz, 2003: 46)”. İncelediğimiz kelimelerde az sayıda bu örneğe rastlanmıştır.

gündüz (9a-5) inoñ (9a-6).

yılduz (6a-3) ziviyezda (6a-4).

-II / -IU

“Türkiye Türkçesinin her ada gelebilen ve addan ad ve sıfat türeten en işlek eklerinden biridir.” (Korkmaz, 2003: 53).

çapaķlı (1b-3) krmelji (1b-4).

tatlıdur (1a-2) sılatķoye (1a-3).

tuzlıdur (1a-2) sılanoye (1a-3).

tüylü (1a-10) runavo (1a-11).

-IIk / -IUk

İsimlerden isim yapan bu ek yer, meslek, topluluk isimleriyle soyut isimler yapar. Bu ek işlek bir ektir. İncelenen sözlükteki kelimelerde örnekleri görülmektedir.

iplik (7b-9) ķonaç (7b-10).

ķalınlık (7b-7) debelina (7b-8).

şamanlık (5a-9) poyata (5a-10).

-suz

“+sIz / +sUz eki, addan “yokluk, eksiklik” bildiren olumsuz anlamda sıfatlar türeten çok işlek bir ektir. “Sahip olma, kendinde bulundurma” görevindeki sıfat türeten +II /

+IU ekinin karşıtıdır” (Korkmaz, 2003: 64). “+II / +IU eki esas itibariyle bir nesnede bir şeyin bulunduğunu, +sIz / +sUz eki ise bir nesnede bir şeyin bulunmadığını ifade eder” (Ergin, 2008: 160).

tatsızdur (1a-2) neslatkoye (1a-3).

3.1.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

-IA-

“+IA- eki, Eski Türkçeden beri bütün lehçelerde canlı ve çok işlek olan bir addan fiil türetme ekidir” (Korkmaz, 2003: 116).

işleye (14a-1) rādiy (14a-2).

nağıslıyor (7a-9) vezano (7a-10).

-r-

“Ses yansıtan tek heceli sözlerden yapma bildiren fiiller türetir” (Şenel, 2013: 279).

çağırıyorlar (2b-11) zove (2b-12).

3.1.3. Fiilden İsim Yapan Ekler

-aç

“Ünsüzle biten fiil köklerinden sonra -Aç, -A ünlüsüyle biten köklerden sonra -ç olarak gelen ek, eklendiği fiilin anlamını nitelik olarak taşıyan sıfat veya o hareketi gerçekleştiren ad türeten bir ektir” (Korkmaz, 2003: 119).

kısaç “maşa” (9a-3) kıyeştā (9a-4).

-ar

“Türkiye Türkçesinde geçişsiz tek heceli fiillerden türetilmiş örnekleri mevcuttur” (Şenel, 2013: 276).

tamar (4a-3) jila (4a-4).

-ğa

“Fiil kök ve gövdelerinden sınırlı sayıda sıfat ve adlar türetmiş olan bir ektir. İşlev bakımından fiilin gösterdiği işten etkileneni ya da bir işin sonucu olanı gösteren

türetmeler yapmıştır” (Korkmaz, 2003: 78). “Hareketi yapanı, olanı veya yapılan nesnelere karşılayan isimler yapar” (Ergin, 2008: 196).

kaşırğa (1a-6) *vihor* (1a-7); bk. Gülensoy, 2011 472.

-ğıç

“Türkçede eskiden beri görülen, fakat işlek olmayan bir ektir. Bugün ancak birkaç misalde görüyoruz” (Ergin, 2008: 190). Metindeki sadece bir örnek tespit edilmiştir.

talğıç (1b-1) *ronaç* (1b-2).

-I (< -(I)g

“Daha çok tek heceli geçişli ve geçişsiz fiillere gelen *-I / -U* eki çok işlek ve verimli bir ektir. Şekil yapısı bakımından aslında bir bağlantı ünlüsüdür. *-I / -U* eki, işlev bakımından fiilin gösterdiği işin ürünü veya sonucu olan somut ve soyut adlar ve sıfatlar türetir” (Korkmaz, 2003: 82).

acı (8a-5) *ğorko* (8a-6).

örtü (5b-1) *poğruv* (5b-2).

-ici

“Her türlü fiil kök ve gövdelerine getirilerek ad ve sıfat türeten çok işlek bir ektir. Fiilin gösterdiği işi “meslek, uğraşı” veya “sürekli olarak yapılanı gösteren adlar türetir. Fiilden “o işi yapan, yapma etkisi gösteren” anlamında sıfatlar türetir. Fiilin gösterdiği işi yapan veya yapma özelliği taşıyan araç-gereç adları türetir” (Korkmaz, 2003: 84).

gezici (4b-3) *oğode* (4b-4).

-K

“Bu ek eskiden beri çok işlek olan fiilden isim yapma eklerinden biridir” (Ergin, 2008: 188). Bu ek metnimizde de karşımıza çıkmaktadır.

açık (5b-1) *odkırivenuye* (5b-2).

delik (4a-5) *yama* (4a-6).

dolaşık (6b-3) *naokolo* (6b-4).

elek (4b-7) *sito* (4b-8).

-l

“Türkçede eskiden beri görülen, işlek olmayan bir ektir” (Ergin, 2008: 196).

kızıl (7b-5) *çirvena* (7b-6).

yeşil < *yaşıl* (7b-3) *zeleno* (7b-4).

-men

“Geçişli geçişsiz fiillerden türetmeler yapan işlek olmayan bir ektir” (Şenel, 2013: 276).

degirmen (5a-7) *milin* (5a-8).

-n

uzun (7b-5) *duĝo* (7b-6).

-z

“Bugün işlekliliğini kaybetmiş eski bir türetme ekidir” (Şenel, 2013: 277).

boĝaz (3b-3) *gırlo* (3b-4).

söz gelür (2b-5).

3.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler

-n-

“Ünlü ile biten fiillere -n-, ünsüz ile bitenlere bağlantı ünlüsü olarak gelen -n- eki Türkçenin en eski dönemlerinden beri var olan kapsamlı, işlek bir çatı ekidir” (Şenel, 2013: 281).

köpüklendi (5b-7) *za pinese* (5b-8).

kuşana (13b-7) *opaşiye* (13b-8).

3.2. ÇEKİM EKLERİ

İsim çekim ekleri ve fiil çekim ekleri olmak üzere iki çeşit çekim eki vardır.

3.2.1. İsim Çekim Ekleri

İsim çekim ekleri çokluk eki, iyelik ekleri ve hâl ekleri olmak üzere üç alt başlığa ayrılmıştır.

3.2.1.1. Çokluk Eki

Türkiye Türkçesinde olduğu gibi çokluk eki *-lAr* olarak görülmektedir.

anlardan ötüri (11b-9) *zad nih* (11b-10).

işlerüm (2b-1) *poslova* (2b-2).

ğablar (5b-5) *sudye* (5b-6).

3.2.1.2. İyelik Ekleri

“Bu ekler, adın karşıladığı nesnenin kime veya neye ait olduğunu bildiren isimler arasında bağlantı kuran eklerdir” (Korkmaz, 2003: 259). Üzerinde çalıştığımız metnin iyelik ekleri Türkiye Türkçesi ile aynıdır.

1. teklik şahıs

-m

Ünlü ile biten kelimelere *-m* eki gelmekte, ünsüz ile biten kelimelerde ise araya yardımcı ses girmektedir.

benüm karşısumda (12a-7) *parademenom* (12a-8).

ğacetüm (2a-9) *şıto si* (2a-10).

işlerüm (2b-1) *poslova* (2b-2).

2. teklik şahıs

-ñ

öniñde (6b-9) *pred* (6b-10).

3. teklik şahıs

bayır altında (6b-7) *pod bırıdom* (6b-8)

1. çokluk şahıs

-mUz

dolayumuzda (6b-5) *oğo naş* (6b-6).

öñümüzde (12a-5) *birid nama* (12a-6).

2. çokluk şahıs

-ñUz

öñüñüzde (12a-5) birid vama (12a-6).

3.2.1.3. Hâl Ekleri

Hâl ekleri isim kök ve gövdelerine gelerek isim ve fiillerle ilişki kuran ektir.

Yalın (Nominatif) Hâli Eki

Yalın hâli, ismin çekim eki almamış şeklindedir. Metinde yalın hâli eki örnekleri mevcuttur.

yağmur yağdı (6a-5) kışa uderi (6a-6)

İlgi (Genitif) Hâli Eki

“Bu hâl ismin başka bir isimle münasebitine ifade eden hâlidir. İlgi hâli ismin bir isimle ilgisi olduğunu, kendisinden sonra gelen bir isme tâbi bulunduğunu gösterir. İsmi bu hâli bazen eksiz, çok defa da ekli olur” (Ergin, 2013: 228).

sizüñ için (11a-9) za tebe (11a-10)

Yükleme (Akkuzatif) Hâli Eki

“Cümle içerisinde geçişli fiilin etkisi altında kalan adın içerisinde bulunduğu durumu karşılar. Bu durum bazen eksiz bazen de +(y)I, +(y)U ekiyle karşılanır” (Şenel, 2013: 283).

beni (9a-9) mene (9a-10).

Yönelme (Datif) Hâli Eki

“Cümle ve kelime gruplarında ismi fiile yönelme ve yaklaşma işlevi ile bağlayan durumdur. +(y)A eki ile karşılanır (Şenel, 2013: 283). Metinde yönelme hâli eki +(y)A olarak görülmektedir.

baña sıklet (2b-5) da meni (2b-6).

kime (10b-5) kome (10b-6).

yere (10b-9) niğoda (10b-10).

Bulunma (Lokatif) Hâli Eki

“Fiildeki oluş ve kılışın yerini bildiren durumdur.” (Şenel, 2013: 284). Bu durum isme *-dA* eki ile karşılanmaktadır. Metinde bulunma hâli eki *-dA* biçimindedir.

dolayumuzda (6b-5) *oço naş* (6b-6).

Ayrılma (Ablatif) Hâli Eki

“Kelime gruplarında ve cümlede, fiilin gösterdiği oluş ve kılışın kendisinden uzaklaştığını göstermek için kullanılan ad durumudur. Fiilin hareketi çıkma durumundaki addan dışarıya doğrudur” (Korkmaz, 2003: 301). Metinde ayrılma hâli eki *-dAn* olarak görülmektedir.

bir şeyden *ötüri* (11b-3) *ni zaşte* (11b-4).

her taraftan (2b-9) *sa sive sitirana* (2b-10).

sizden *ötüri* (11b-7) *zad vas* (11b-8).

Vasıta (instrumental) Hâli Eki

“Adın belirttiği varlık veya nesnenin fiildeki oluş ve kılışta “vasıta” olarak kullanıldığını veya “birliktelik” ifade ettiğini gösterme durumudur. Eki *+(y)lA* (*<+(y)lE < ile*)’dir” (Korkmaz, 2003: 318). Metinde vasıta hâli eki *-(y)lA* olarak görülmektedir.

benümle (12a-1) *sa mnom* (12a-2).

Eşitlilik (Ekvatif) Hâli Eki

“Eklendiği isim ile fiil veya cümlenin başka bir ögesi arasında karşılaştırmaya dayanan farklı niteliklerde eşitlik ilişkisi kurma durumudur. *+CA* ekiyle yapılır” (Şenel, 2013: 284). Metinde az sayıda örneği bulunmaktadır.

yapça (8b-3) [*yavaşça*] *polako* (8b-4).

Soru Eki

Metinde soru eki *-mI* olarak görülmektedir.

olır mı (10a-1) *more biti* (10a-2).

Bildirme Eki

Bildirme eki metinde *-dUr* şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

sizdedür (12a-3) u *vas ye* (12a-4)

3.2.2. FİİL ÇEKİM EKLERİ

3.2.2.1. Şahıs Ekleri

3.2.2.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Zamir kökenli şahıs ekleri belirsiz geçmiş zaman, şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman, istek ve gereklilik kiplerinin çekiminde kullanılan eklerdir. Metinde geçen ekler ve örnekleri aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir. *LB* sözlüğünde örnekleri yer almayan ekler tabloda yer almamaktadır.

1. teklik şahıs eki:	<i>-Am, -Im, -Um: öğrenmişim</i> (9a-7)
3. teklik şahıs eki:	eksiz kullanılır: <i>olur</i> (3a-3)
2. çokluk şahıs eki:	<i>-sInIz, -sUnUz: olmuşuñuz</i> (10b-3)
3. çokluk şahıs eki:	<i>-lAr: olmuşlar</i> (10b-3)

3.2.2.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

İyelik kökenli şahıs ekleri bilinen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılan eklerdir. Metinde geçen ekler ve örnekleri aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir. *LB* sözlüğünde örnekleri yer almayan ekler tabloda yer almamaktadır.

1. teklik şahıs eki:	<i>-m: oldum ben</i> (10a-3)
2. teklik şahıs eki:	<i>-ñ: olduñ sen</i> (10a-5)
3. teklik şahıs eki:	eksiz kullanılır: <i>oldı</i> (9b-7)
1. çokluk şahıs eki:	<i>-k: olduk biz</i> (10a-5)

3.2.2.2. Kip Ekleri

3.2.2.1. Bildirme Kipleri

3.2.2.1.1. Bilinen Geçmiş Zaman

“Özel kullanımları dışında genellikle fiildeki oluş ve kılışın söylendiği andan önceki bir zamanda bitmiş, tamamlanmış olduğunu gösteren bir zaman kesimini içine alır” (Şenel, 2013: 285). Metinde bilinen geçmiş zaman eki *-DI*'dir.

1. teklik şahıs

çıkđum ben (12b-7) *izide ya* (12b-8).

oldum ben (10a-3) *bi ya* (10a-4).

2. teklik şahıs

olduñ sen (10a-5) *ti biti* (10a-6).

3. teklik şahıs

havā bulandı (6a-5) *vedu se naoblaçi* (6a-6).

köpüklendi (5b-7) *za pineşe* (5b-8).

1. çokluk şahıs

kalduķ (3b-1) *ostasum* (3b-2).

olduķ biz (10a-5) *bi smo mi* (10a-6).

3. çokluk şahıs

ögrendiler (9b-3) *na uçişe* (9b-4).

3.2.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Metinde belirsiz geçmiş zaman eki olarak *-mİş / -mUş* ekleri kullanılmıştır.

1. teklik şahıs

çıkmişim (12b-9) *izvādiyo sam* (12b-10).

talmışım (1b-1) *uronusem* (1b-2).

2. teklik şahıs

öğrenmişün (9a-7) *na uçiyu* (9a-8).

3. teklik şahıs

bağlanmışdur (13a-3) *sive za luseye* (13a-4).

2. çokluk şahıs

olmıřuñuz (10b-3) *biliste* (10b-4).

3. çokluk şahıs

olmışlar olayım (10b-3) *bilisu da budemo* (10b-4).

3.2.2.1.3. Geniş Zaman

Geniş zaman eki olarak *-(I)r / -(U)r* ekleri kullanılmıştır.

1. teklik şahıs

öğrenürem (9a-9) *na uçinu* (9a-10).

3. teklik şahıs

olır mı (10a-1) *more biti* (10a-2).

2. çokluk şahıs

öğrenürseñüz (9a-9) *na uçinete vi* (9a-10).

3.2.2.1.4. şimdiki Zaman

“Bu ek hem şekil, hem zaman ifade eden eklerden biridir. şekil eki olarak bildirme, zaman eki olarak da şimdiki zaman ifade eder. Yani bu ek hareketin şimdiki zamanda ortaya çıktığını bildirir. Belirli bir zamanı gösteren kesin bir bildirme ekidir” (Ergin, 2008: 296). şimdiki zaman eki olarak *-(e)yor / -(i)yor* ekleri kullanılmıştır.

1. teklik şahıs

öğmeyorum (13a-9) *ne falim* (13a-10).

3. teklik şahıs

nağışlayor (7a-9) *vezano* (7a-10).

3. çokluk şahıs

çağırıyorlar (2b-11) *zove* (2b-12).

3.2.2.1.5. Gelecek Zaman

Osmanlı Türkçesinde olduğu gibi gelecek zaman eki *-AcAk'* tır. Metinde farklı bir ek tespiti yapılmamıştır. Metinde yalnızca 3. teklik şahıs eki ile çekimlenmiş gelecek zaman örnekleri vardır.

3. teklik şahıs

olacaķ (10a-7) *ħoçe*(10a-8).

olmayacaķ (10a-7) *da ne bu de* (10a-8).

3.2.2.2. Tasarlama Kipleri

“Tasarlama kiplerinde, bildirme kiplerindeki gibi bildirme, haber verme biçiminde bir oluş ve kılış yoktur. Bu kipler, daha gerçekleşmemiş olan, ancak gerçekleşmesi istek, emir, şart ve gereklilik şekillerinde tasarlanan kiplerdir” (Korkmaz, 2003: 647).

3.2.2.2.1. Emir Kipi

Emir kiplerinde kip ekleri ile şahıs ekleri iç içe girmiştir. Bütün şahıslarda emir ekinin varlığı söz konusudur. Ancak, metinde 3. teklik şahıs ve 3. çokluk şahıs emir ekinin örnekleri yoktur.

1. teklik şahıs

çıkırayım (12b-9) *da zıvadım* (12b-10).

olmuşlar olayım (10b-3) *bilisu da budemo* (10b-4).

2. teklik şahıs

işleme (14a-1) *nerādi* (14a-2).

öğünme sen (13b-1).

1. çokluk şahıs

olmayalum (10a-7) *da ne bude mo* (10a-8).

2. çokluk şahıs

oluñ (10b-1) *budi te* (10b-2).

3.2.2.2.2. Şart Kipi

“Bir oluş ve kılışı “şart”a veya “dilek, istek ve niyet”e bağlayan bir tasarlama kipidir. -sA eki ile kurulur” (Korkmaz, 2003: 676).

1. teklik şahıs

bilsem (14a-3) *daznam* (14a-4).

2. teklik şahıs

ögünüçi olursan (13b-3) *ako se uzfaliş* (13b-4).

3. teklik şahıs

olmasa (2b-7) *nije moka* (2b-6).

2. teklik şahıs

öğrenürseñüz (9a-9) *na uçinete vi* (9a-10)

3.2.2.2.3. İstek Kipi

“Bu kip, fiile istek, niyet arzu kavramları veren bir tasarlama kipidir. Yapılan işin istendiğini veya o işe niyet edildiğini gösterir.” (Korkmaz, 2003: 648).

1. teklik şahıs

alıkoyayım (14b-7) *da ostavim* (14b-8)

3. teklik şahıs

alıkoya (14b-5) *ostavi* (14b-6).

baka (13b-9) *ğileday* (13b-10).

bilede (8b-5) *naoştri* (8b-6).

çıka (12b-5) *izidi* (12b-6).

getüre (14b-5) *dovenise* (14b-6).

3.2.2.2.4. Gereklilik Kipi

Metinde Osmanlı Türkçesinde olduğu gibi gereklilik kipinin -sA *gerek* şeklinde kurulduğu tespit edilmiştir.

olsa gerekdür (12b-3) *vala za bude* (12b-4).

3.2.2.3. Birleşik Çekimler

3.2.2.3.1. Hikâye

3.2.2.3.1.2. Geniş Zamanın Hikâyesi

“Geniş zamanın hikâyesi; *-r*, *-Ar*, *-Ir* / *-Ur* ekleri ile kurulan ve geçmişten geleceğe uzanmış geniş bir zaman kesitinde gerçekleşeceğini bildiren bir oluş ve kılışı, geçmiş zamana aktararak bildiren birleşik kiptir” (Korkmaz, 2003: 743). Geniş zamanın hikâyesinin olumsuz şekli *-mAz* eki ile kurulur.

olmazdı (10a-3) [< olmaz+ i- di] *nisa bilo* (10a-4).

3.2.2.3.2. Şart

3.2.2.3.2.1. Geniş Zamanın Şartı

“Geniş bir zaman kesiminde gerçekleşen oluş ve kılışları şarta bağlayan birleşik kiptir” (Şenel, 2013: 292). *-(A)rsA* ekiyle kurulur. Geniş zamanın şartının olumsuz şekli *-mAzsA* eki ile kurulur.

öğrenürseñüz (9a-9) [< öğrenür+ i- senüz] *na uçinete vi* (9a-10).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANLAM BİLGİSİ

4. ANLAM BİLGİSİ (ANLAM BAKIMINDAN KELİMELER)

LB sözlüğünde yer alan kelimeler anlam bakımından 9 genel başlık altında bir tasnife tâbi tutulmuştur. Bu tasnif sözlükteki kelimelerin sözvarlığının kolayca ortaya çıkarılmasını sağlamıştır.

Bitki, Meyve ve Sebze Adları

armud (6a-9) *kurşka (6a-10)*

arpa (4b-5) *yeçam (4b-6)*

aşma (6b-3) *loza (6b-4)*

ayva (6b-1) *dunya (6b-2)*

buğday (4b-5) *şenica (4b-6)*

çiçek (6a-1) *çiviyet (6a-2)*

dâri (4b-5) *puroso (4b-6)*

elma (6a-9) *yabuğa (6a-10)*

enar (6b-1) *şip (6b-2)*

erik (6a-9) *silive (6a-10)*

gül (6a-1) *rujiça (6a-2)*

hıyar (7b-3) *kırastaviça (7b-4)*

kabak (5b-5) *tikva (5b-6)*

karpuz (7b-3) *orao (9a-2)*

kavun (7b-3) *dina (7b-4)*

kiraz (6b-1) *tireşne (6b-2)*

lahana (7b-1) *kupus (7b-2)*

şarmasağ (7b-1) *biyeli luğ (7b-2)*

şoğan (7b-1) *luğ (7b-2)*

şalğam (8a-3) repa (8a-4)

turub (8a-3) rodkva (8a-4)

tütün (6b-3) dim (6b-4)

üzüm (6b-1) girojçe (6b-2)

yulaf (4b-5) ovas (4b-6)

Ev, Eşya, Giyim ve Yaşamla İlgili Adlar

cömlek (5a-3) lonac (5a-4)

çaruğ (7a-3) opanak (7a-4)

çatal (1b-9) soha(1b-10)

çul (7a-5) pokruvaç (7a-6)

çuval (1b-9) virçe (1b-10)

elek (4b-7) sito (4b-8)

furun (2a-1) pek (2a-2)

gömlek (7a-1) koşula (7a-2)

iğ (8a-1) vireteno (8a-2)

ip (7a-3) uje (7a-4)

iplik (7b-9) konaç (7b-10)

kab (5b-5) sud (5b-6)

kalbur (4b-7) reşeto (4b-8)

kepçe (2a-1) viraça (2a-2)

kılıç (7b-9) sabla (7b-10)

kısaç (9a-3) kıyeştta (9a-4)

kulb (1a-8) dirjak (1a-9)

ocağ (5a-1) oğnişte (5a-2)

oğ (7a-9) sitri (7a-10)

ö[r]s (9a-3) *naḳovan* (9a-4)

şuşaḳ (5b-5) *ḥurġ* (5b-6)

taḳna (4b-7) *ḳorito* (4b-8)

ṭarāḳ (9a-3) *çeşal* (9a-4)

tekerlek (8a-1) *ḳolo* (8a-2)

tel (9a-3) *pero* (9a-4)

tırmuḳ (5a-7) *ġarbile* (5a-8)

ṭon (7a-1) *ġaçe* (7a-2)

ṭulum (1a-8) *miyeh* (1a-9)

tüfaḳ (7b-9) *puşḳa* (7b-10)

uçḳur (7a-1) *sivitnaḳ* (7a-2)

Hayvan ile İlgili Adlar

aġıl (8a-3) *tor* (8a-4)

buzaq (8b-9) *tele* (8b-10)

dana (8b-9) *yuniça* (8b-10)

dilkü (8b-1) *lisike* (8b-2)

eyer (7a-5) *sedlo* (7a-6)

ḳaraca (8a-7) *sırna* (8a-8)

keyik (8a-7) *yelin* (8a-8)

kirpi (8a-9) *yaza* (8a-10)

köstebek (8a-9) *ḳırtica* (8a-10)

ḳurbaġa (8b-1) *jaba* (8b-2)

ḳurd (8a-9) *çırν* (8a-10)

ḳurt (8a-9) *vuk* (8a-10)4

ḳuzġun (9a-1) *ġavran* (9a-2)

kuzy (8b-7) yane (8b-8)
nal (7a-5) puluça (7a-6)
oğlaq (8b-9) kozla (8b-10)
şaman (5a-9) sılama (5a-10)
şamanluq (5a-9) poyata (5a-10)
semer (7a-5) samar (7a-6)
taşma (7a-3) oputa (7a-4)
tay (8b-7) jidiriyebe (8b-8)
tosun (8b-9) yunaç (8b-10)
yele (9a-3) giriva (9a-4)

İnsan ile İlgili Adlar (Fiziksel Özellikler, Vücut Organları)

ağız (4a-7) usta (4a-8)
alın (1b-7) çelo (1b-8)
aya (4a-3) dılan (4a-4)
ayak (4a-1) noğa (4a-2)
bağırsağ (4a-9) kiriyev (4a-10)
baş (3b-3) gılava (3b-4)
beñ (4b-3) madeş (4b-4)
bıyuk (4a-9) birk (4a-10)
boğaz (3b-3) gırlo (3b-4)
boyun(3b-3) vırāt (3b-4)
burun (4a-7) nos (4a-8)
deri (4a-3) koja (4a-4)
dil (4a-7) yezik (4a-8)
dirsek (4a-1) laqat (4a-2)

diş (4a-7) *zub (4a-8)*
diz (3b-9) *kolino (3b-9)*
dudağ (4a-5) *ğubiça (4a-6)*
el (4a-1) *ruka (4a-2)*
eñse (3b-9) *zavratağ (3b-9)*
göbek (3b-5) *pupağ (3b-6)*
göğüs (3b-5) *pirse (3b-6)*
gövde (3b-1) *tiyelo (3b-2)*
göz (1b-3) *kırimeliye (1b-4)*
haya (3b-7) *taşak (3b-8)*
kan (3b-7) *kırv (3b-8)*
karun (3b-5) *tırbuh (3b-6)*
kemük (3b-7) *košti (3b-8)*
kıl (4a-5) *dılağa (4a-6)*
kör (1b-5) *siliyep (1b-6)*
kulağ (3b-3) *uho (3b-4)*
meme (4b-1) *sisse (4b-2)*
şaç (4a-5) *kosı (4a-6)*
sağal (4a-7) *birāda (4a-8)*
talak (4a-9) *silezene (4a-10)*
tamar (4a-3) *jila (4a-4)*
ter (1a-4) *zinoy (1a-5)*
tırnağ (4a-3) *nokat (4a-4)*
tüy (1a-10) *runa (1a-11)*
yañak (4a-5) *liçe (4a-6)*

yudak (3b-5) sirike (3b-6)

Meslek Adları

avcı (5a-5) lovac (5a-6)

Renk Adları

kara (7b-5) mirižo (7b-6)

kızıl (7b-5) çirvena (7b-6)

şarı (1a-6) jūta (1a-7)

yeşil (7b-3) zeleno (7b-4)

Sayı Adları

altı (14a-9) šestiye (14a-10)

Tarım ve Tarım Gereçleri ile İlgili Adlar

çapa (5a-5) motiža (5a-6)

degirmen (5a-7) milin (5a-8)

diğran (5a-6-7) vile (5a-8)

harman (1b-7) ğuno (1b-8)

orağ (5a-7) sirp (5a-8)

otluğ (5a-9) siyeno (5a-10)

tırpan (5a-5) kosa (5a-6)

Yiyecek ve İçecek ile İlgili Adlar

ayıran (5a-3) milaçeniça (5a-4)

bal (5a-3) med (5a-4)

peñir (5a-3) sir (5a-4)

şu (1a-6) voda (1a-7)

şüt (5a-3) miližo (5a-4)

yağ (5a-1) meslo (5a-2)

BEŞİNCİ BÖLÜM
ÇEVİRİYAZILI METİN
“LÜĞAT-İ TÜRKÎ – BOSNEVÎ”
R-7794

[1a]

1. Luğat-i Türk-i Bosnevî

2. tuzlıdur	tatlıdur	tatsuzdur	
3. silanoye	sılatkoye	neslatkoye	
4. sohuk	kükrek	ter	irin
5. silne	bulunka	zinoy	ğinoy
6. şārı	şu	kaşırğa	kütük
7. jūta	voda	vihor	pan
8. emzek	kulb	çenber	tulum
9. nosaç	dırjak	obruc	miyeh
10. tüy	tüyli	azāde	tamlā
11. runa	runavo	azāde	kap

[1b]

1. tamlayub	talğıç	şala	şalmışım
2. şapla	ronaç	uroni	uronusem
3. çapak ¹	çapakladı	göz	şapaklu
4. şırımel	uşırmeliyi	şırımeliye	oçıvu
5. yoğruķ	donuķ	kör	uç
6. briz	uķrtın	siliyep	ķıray
7. kenar	alın	ķaş	şarman
8. ķray	çelo	obrıvah	ğuno
9. KVDBH	çuval	çatal	dayaķ
10. STVJYR	virçe	soşa	poparān

¹ چپاکی şeklinde yazılmıştır. Bu kelimedede hareke hatasından kaynaklı yazım yanlışısı vardır. “ö” yerine, “o” kullanılmıştır.

[2a]

1. kiriş	furun	anlama	kepçe ²
2. girede	pek	vizo	viraça
3. saña söyledigüm	olu[r] mı	ne söylemişsen	
4. şito sam ti govoriyu	hoçe biti	şito si govoriyu	
5. ben	unutmışım	unutmışsın	benüm
6. ya sam	zaboraviyu	ni[ye]si zaboraviyu	umene
7. ğayri	ķasavetüm	çokdur	benüm ne
8. puno	birığa ima		şitoye
9. ğacetüm	senüñ	söyledü	ğök
10. şito si ti	govoriyu	ķoliķo	

² şeklinde yazılmıştır. Bu kelimedede hareke hatasından kaynaklı yazım yanlışsı vardır. “ö” yerine, “o” kullanılmıştır.

[2b]

1. ne kadar ³	işlerüm	vardur	‘acele
2. (koliço) umene	ima poslova		nehiti
3. itme	hep olur		senden öyle
4. sive çe biti			niye mese nadu
5. söz gelür	ben ö[l]mezdüm		baña sıklet
6. ya sa[m]	ne bi sitidiyu		da meni niye moka
7. olmasa	herkesi	kendi	işini isteyür
8. sivetko	suvuğa	posla işçe	
9. her taraftan	mektüblar		gelür çok
10. sa sive sitirana kınığa dohude			na puna
11. yerlere	çağırıyorlar		
12. mista	zove		

³ şeklinde yazılmıştır. Bu kelimedede hareke hatasından kaynaklı yazım yanlışlığı vardır. “” yerine, “” kullanılmıştır.

[3a]

1. ola	bilür	her nereye	göñli istese
2. da more	ti	ğod ğoditi	dārāgo
3. o da biz de gerek	olur	SMAKTMZ	
4. olok nama valat	neka	ZADHDAVTKR	
5. ---	---	---	---
6. gösterüñ	hepisi görsünler	nemden	
7. oğati	neğa sivi vidi	odağlase	
8. KVRLMŞ	görülsün	güçdür	
9. DVNLV	neğa se vidi	muçno	
10. ğalkı cem itmek	tağıldılar	hepisi	
11. lude sıkupite	raziduşe se	sivi	

[3b]

1. yalıñuz	qalduq	ne yapalum	gövde	
2. sam	ostasum	išto çemo çiniti	tiyelo	
3. baş	qulaq	göz	boyun	boğaz
4. gılava	uho	oqo	vırāt	gırlo
5. yudak	gögüs	qarun	göbek	
6. sirike	pirse	tırbuh	pupaq	
7. kemük
tebesi	et	qan	haya	başun
8. qosti	meso	kırv	taşaq	tiyeme
9. eñse	arqa	uyluq	diz	
10. zavrataq	leca	sıtaqno	kolino	

[4a]

1. ayak	el	koltuğ	dirsek	
2. noğa	ruça	pazuha	lağat	
3. siňir	ęamar	aya	tırnağ	deri
4. jila	jila	dılan	noğat	ęoja
5. deliğ	şaç	kıl	yaňak	dudağ
6. yama	ęosa	dılağa	liçe	ęubięa
7. dil	ağız	diş	burun	sağal ⁴
8. yezik	usta	zub	nos	bırāda
9. bıyuk	omuz	bağırsağ	ęalaę	
10. bırk	rame	kiriyevo	silezene	

⁴ şeklinde yazılmıştır. Bu kelimedede nokta eksikliği yüzünden yazım yanlışı vardır. Boşnakça kelimeye karşılık gelen Türkçe kelime “sakal” kelimesidir.

[4b]

1. çıban	memme	‘avrat	ķışır ⁵	
2. çir	sisse	jena	yalovu	
3. beñ	şafi	gezici	beraber değil	
4. madeş	‘gov	oħode	niye yednaķo	
5. dāri	buğday	arpa	yulaf	
6. puroso	şenica	yeçam	ovas	
7. un	ķabuķ	elek	taķna	ķalbur
8. milivo	ķorā	sito	ķorito	reşeto
9. AVJG	ağsi	ķor	yalım	ķıfılcım
10. MSH	ęlavned	uğlan	pılamen	işķra

⁵ ڤیشر şeklinde yazılmıştır. Bu kelimedede hareke hatasından kaynaklı yazım yanlışı vardır. “” yerine, “” kullanılmıştır.

[5a]

1. ocağ	bucağ	mum	yağ	
2. ođnište	nugo	siviyeça	meslo	
3. bal	şut	ayıran	peşir	cömlek
4. med	miliço	milağenija	sir	lonac
5. avcı	balta	đapa	tırpan	
6. lovac	sıkıra	motika	kosu	
7. orağ	diğran	tırmuğ	degirmen	
8. sırp	vile	đarbile	milin	
9. otluğ	şaman	şamanluğ	ev	
10. siyeno	sılama	poyata	kuğa	

[5b]

1. ane	rti	rtlidr	aık	
2. alınıa	poruv	porivenuye	odrivenuye	
3. aak	baak	aa	budak	yaprak
4. sitiria	ılas	dırv	ırane	list
5. abak	uak	ab	abar	toz
6. tıva	ırğ	sud	sudye	pirah
7. um	a	kpk	kpklendi	
8. piyesak	amen	pine	za pinese	
9. aynayor	aayor	o‘udı		
10. viri	ipi	oladı		

[6a]

1. gül	gül	şuyı	çiçek	gök
2. rujiça	rujiçına	voda	çiviyet	nebo
3. yılduz	şimşak	yıldurum	gök gürleyor	
4. ziviyezda	muna	ğırom	ğirmi	
5. havā bulandı	yağmur yağdı	ciğ		
6. vedu se naoblaçi	kişa uderi	rosa		
7. kırağı	buz	bulanuğ	derin	derinden
8. mırız	led	mutno	duboço	iz duboça
9. tā dibüne varınca	elma	armud	erik	
10. çağ do dna	yabuça	ğurşğa	silive	

[6b]

1. kiraz	ayva	enār	üzüm
2. tireşne	dunya	şip	ğtrojçe
3. aşma	tütün	tuman	dolaşık
4. loza	dim	mağla	naoqolo
5. dolaşa	tağ	dolayumuzda	tağ dolayunda
6. obidi	pilanina	oqo naş	oqo planine
7. bayır altında	bayır aşarı	qal'a	
8. pod bırıdom	piriço bırıde	ğırad	
9. qal'ada	qal'a dolayunda	qal'a öniñde	
10. u ğıradu	oqo ğırade	pred ğıradom	

[7a]

1. gömlek	ton	uçkur	düğüm	
2. koşula	ğaçe	sivitnağ	uzum (uzao)	
3. çaruk	taşma	ip	çıra	yaka çiray
4. opanağ	oputa	uje	luç	ojeni luç
5. nerdibān	eyer	semer	çul	nal
6. listve	sedlo	samar	poķruvaç	puluça
7. nallatdum	nalladalum	demir	gümiş	
8. potķova	da potķuyamu	givojçe	srebro	
9. altun	oķ	nağış	nağışlayor	
10. zilato	sitri	vez	vezano	

[7b]

1. lahana	keten	şoğan	şarmasaķ
2. kupaş	lan	luķ	biyeli luķ
3. hıyar	ķavun	ķarpuz	yeşil
4. kırastaviķa	dina	lubeniķa	zeleno
5. kıızıl	ķara	uzun	uzunluķ
6. ķirvena	mırıķo	duĝo	dulina
7. ķalınluķ	yaşilluķ	yeñ	etek
8. debelina	şirina	ruķa	sıķuna
9. dıĝme	tüfaķ	ķılıķ	ipliķ
10. puķe	puşķa	sabla	ķonaķ

[8a]

1. öreke	iğ	tekerluk	igiriyor	
2. presliça	vireteno	ķolu	pre'de	
3. ķariş	adum	ağıl	şalgam	turub
4. pedal	ķoroçay	tor	repa	rodkva
5. ekşi	acı	nazik	güzellük	
6. ķiselo	ğorķo	liyepo	lipote	
7. ķaraca	keyik	yak	havrı	
8. sırna	yelin	viveriçe	poh	
9. kirpi	köstebek	ķurd	ķurt	
10. yaza	kırtica	çırv	vuķ	

[8b]

1. dilkü	ğurbağa	yaba[ni]	munis
2. lisike	jaba	divi	pitomo
3. yapça	yaşdaş	könkek	keskin
4. polaço	vızısniğa	tupo	ostiru
5. bilede	könkele	könkeledürsün	
6. naoştri	natupiye	istupikese	
7. KRNSR	kısrak	tay	ğuzı
8. TSLA	ğobila	jidiriyebe	yane
9. oğlak	buzak	dana	ğosun
10. çozla	tele	yuniça	yunaç

[9a]

1. kartal	ķuzġun	leş	öli
2. orao	ġavran	mirelina	mirtvo
3. tarak	ö[r]s	ķısaç	tel yele
4. çeşal	naķovan	ķıyeŝta	pero ġiriva
5. allāh dan	ġiçe	ġündüz	ondan iste
6. od boġa	iden	inoñ	od boġa
7. ne öğrenmiŝsün	öġrenmiŝim	öġreneyim	
8. şito si na uçıyu	na uçio sam	da nauçim	
9. öġrenürem	öġrenürseñüz	beni	
10. na uçinu	na uçinete vi	mene	

[9b]

1. ögrede sen beni ögre demessen
2. na uçi na moreş ti mene na uçiti
3. sen kendi ögrede ögrendiler öğrenmedi
4. naprese na uçi na uçişe ne nauçi
5. ne oldu olmadı bir şeyi yoksa olmaz
6. şito ye niye nişta ali neçe biti
7. olur olmaz oldu yarın
8. hoşçe neçe biti sutra
9. olur inşa'allāhu te'alā ola
10. ce biti ako draği boğdā da budi

[10a]

1. olma olup olmayup olur mı
2. ne budi budāo ne budāo more biti
3. olurdi olmazdı oldum ben
4. bilio biti nisa bilo bi ya
5. olduñ sen olduğ biz olmadı
6. ti biti bi smo mi ne bi
7. olmayalum olalum olacağ olmayacak
8. da ne bude mo da bude mo hoşe da ne bu de
9. eger olıcağ olursa eger olıcağ ise
10. ağo ğutilo bude bit ağo neka biti

[10b]

1. olduḡda	oluñ	olmañ	olmışdur	
2. da bude	budi te	ne budi te	bilo ye	
3. olmamışdur	olmıřuñuz	olmışlar olayım		
4. niye bilo	biliste	bilisu da budemo		
5. olmayayım	kim	kimse	kime	kimseye
6. da ne budemo	di ko	ni şo	şome	nişomo
7. kimden	kimseden	kim ben	nereye	
8. od şoga	ni do şoga	doşsam ya	dikeş	
9. bir yere	her yerde	ba'zı yerde		
10. nişoda	suguda	ne mite		

[11a]

1. ne aşıl yerde ⁶	fena yerde	yerdedür
2. na ço miyesto	na zlo miyesto	na miyesto ye
3. iyi yerdedür	olduğı yerde	ne
4. na liyepo miyesto	ğidino bilo	şıto
5. bir şey neye	her şeye	neden
6. ništo çemo	sive çemo	u zašto
7. bir şeyden	her şeyden	benüm için
8. ni voda tete	od siveşte	za mene
9. senüñ için	anuñ için	benüm yal[ı]ñuz için
10. za tebe	za neğa	za mene

⁶ Metinde *ne aşıl yerde* şeklinde yazılmıştır. Türkiye Türkçesinde *nasıl* şeklinde telaffuz edilmektedir.

[11b]

1 sizüñ için	bir kaç kimse için
2. za vaşi	za ni olıo
3. neden ötüri	bir şeyden ötüri
4. zaşte	ni zaşte
5. her şeyden ötüri	benden ötüri
6. zad siveşte	za de mene
7. sizden ötüri	bizden ötüri
8. zad vas	zad nas
9. anlardan ötüri	benden bila benim
10. zad nih	od mene moya

[12a]

1. bila	benüm	benümle	bizdedür
2. meni	moy	sa mnom	u nas ye
3. sizdedür	senüñ önünde	benüm öñünde	
4. u vas ye	pired tubovom	piredemnom	
5. kimüñ önünde	öñüñüzde	öñümüzde	
6. pred kıyam	birid vama	birid nama	
7. benüm karşımda	senün karşıñda		
8. pa rademenom	parad tubom		
9. bila karşı söyleme	eve karşı		
10. pa rademenom ne govori	pa rad kuçu		

[12b]

1. güneşe	karşı	gerek	gerekmez
2. pa rad suncem		vāla	ne vāla
3. gerek idi	gerek mi	olsa gerekdür	
4. vala diyāşe	vālam	vala za bude	
5. çıka	çıkalum	çıkmayalum	
6. izidi	da izidemo	da ne izidemo	
7. çıkuñ	çık dum ben	ıçıkara	
8. izidite	izide ya	izvādi	
9. çıkarmışım	çık arayım	boşada	
10. izvādiyo sam	da zivadim	iz pırazni	

[13a]

1. doldura	boşdur	dolıdur	
2. napuni	paraznuye	punoye	
3. bağlaya	bağlıdur	bağlanmışdur	
4. siveji	sive zanuye	sive za luseye	
5. ya ben nice	ideyim	seni kim	diñler
6. ya kaço çu	çiniti	ti kome	çuti
7. esledi	herkesi	esler	ögmek
8. posluşa	sive koğa	suluşa	pofalit
9. ögdüm	ögmedüm	ögmeyorum	öyle işitmişim
10. falih	ne faliğ	ne falim	taço sam çuo

[13b]

1. deyodum	saña ögünici olma	ögünme sen	
2. kajem tebi	ne budi falaç	ne faliseti	
3. ögünici	olursan	ögünmekden bir şeyi yokdur	
4. aqo se uzfaliş		od fala ništa neyma	
5. çağıra	bula	şatun ala	şata
6. ipi	naydi	ķupi	puruday
7. yıķana	keye	şoyuna	ķuşana
8. u perise	obuçi	şivuçise	opaşie
9. hazırlana	vara geze	baķa	
10. gotovise	idi ĥoday	ğileday	

[14a]

1. başma	işleye	işleme	işleyor
2. neğlade	rādiy	nerādi	rādi
3. şorayor	eger şorarsan	bilsem	
4. pita	aşo pitaş	daznam	
5. şormazdum	ne şorarsın	şorarum	
6. nebi pito	şito pitaş	pita mene	
7. imānuñ şarşı kaçdur	nedürsün		
8. řoliķo ye u imane şarşa	şito veliş		
9. derüm	altıdur	ne deyim	ķarıřa
10. riķo	şestiye	şito ĉurite	miyeşay

[14b]

1. yoğura	pişüre	pişmişdür		
2. kuğay	peçi	peçunuye		
3. oynaya	yağa	yıkıldı	qaldura	
4. iğray	uburi	oborise	diğni	
5. yapa	götüre	getüre	qoya	alıqoya
6. naçini	nosi	dovenise	metna	ostavi
7. alıqoyayım	deyünüz ⁷	şakına	soñra	
8. da ostavim	kajite	varuyese	posliye	
9. öyle	imişdür	enişe	yokuşa	
10. taqoye	bilo	nizbirdu	uzbiridu	

⁷ Bu kelimedede harf hatasından kaynaklı yazım yanlışı vardır. Metinde *deyünüz* yerine *deyüzüñ* olarak yazılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM
KARŞILAŞTIRMALI SÖZLÜK (DİZİN)

Türkçe Metin	TS	Boşnakça Metin	BTS	TBS
A				
‘acele (2b-1)	acele <i>sf.</i> <i>Ar.</i>	nehiti (2b-2)	hitnja, brzina	-
acı (8a-5)	acı <i>is.</i>	goržo (8a-6)	gorak	acı (431)
açık (5b-1)	açık <i>sf.</i>	odkşivenuye (5b-2)	otkriven	açık (431)
adum (8a-3)	adım <i>is.</i>	ķoroçay (8a-4)	korak	adım, adum (431)
ağaç (5b-3)	ağaç <i>is.</i>	dirvo (5b-4)	drvo, stablo	ağaç (431)
ağıl (8a-3)	ağıl <i>is.</i>	tor (8a-4)	tor, trlo	ağıl (431)
ağız (4a-7)	ağız <i>is.</i>	usta (4a-8)	usta	ağız, ağız (431)
ağsi (4b-9)	aksi <i>sf.</i>	glavned (4b-10)	suprotan, glavina	ağsi (431)
alıkoymak (-i)	alıkoymak (-i)			-
a. a (14b-5)		ostavi (14b-6)	ostaviti	alıkoyma (432)
a. ayım (14b-7)		da ostavim (14b-8)		-
alın (1b-7)	alın <i>is.</i>	çelo (1b-8)	çelo	alın (432)
allāh	Allah <i>öz. is.</i>		Alah, Bog	Allah (432)
a. dan (9a-5)		od boğa (9a-6)	od boga	-
altı	altı <i>is.</i>		šest	altı (432)
a. dur (14a-9)		šestiye (14a-10)		-

altun (7a-9)	altın <i>is.</i>	zilato (7a-10)	zlato	altun (432)
anlama (2a-1)	anlama <i>is.</i>	vižo (2a-2)	razumjeti, veslo	anlama (432)
arğa (3b-9)	arka <i>is.</i>	leca (3b-9)	leğa	arğa (433)
armud (6a-9)	armut <i>is.</i> <i>Far.</i>	ğurşka (6a-10)	kruška	armuğ, armud (433)
arpa (4b-5)	arpa <i>is.</i>	yeçam (4b-6)	ječam	arpa (433)
aşma (6b-3)	asma (II) <i>is.</i>	loza (6b-4)	loza	aşma (433)
avcı (5a-5)	avcı <i>is.</i>	lovac (5a-6)	lovac	avcı, avji (433)
‘avrat (4b-1)	avrat <i>is.</i> <i>Ar.</i>	jena (4b-2)	žena	‘avrat (433)
aya (4a-3)	aya <i>is.</i>	dılan (4a-4)	dlan	aya (433)
ayağ (4a-1)	ayak <i>is.</i>	noğa (4a-2)	noga, stopalo	ayağ (433)
ayıran (5a-3)	ayran <i>is.</i>	milaçeniça (5a-4)	jogurt, mlačénica	ayran (434)
ayva (6b-1)	ayva <i>is.</i>	dunya (6b-2)	dunja	ayva (434)
azāde (1a-10)	azade <i>sf.</i> <i>Far.</i>	azāde (1a-11)	slobodan	-
B				
bazı	bazı <i>sf.</i>			-
b. yerde (10b-9)	bazı <i>sf.</i>	ne mite (10b-10)	neko mesto	-
bağla-				
b. ya (13a-3)		siveji (13a-4)	sveži	bağlaya (434)
bağlan-				
b. mışdur (13a-3)	bağlan-	sive za luseye (13a-4)	svezano je	bağlanmak (434)
bağlı				
b. dur (13a-3)		sive zanuye (13a-4)	svezanuje	-

bağ-				
b. a (13b-9)		ğiledaj (13b-10)	gledaj	bağa (434)
b. ma (14a-1)		neğlade (14a-2)	neglade	-
bağırsak (4a-9)	bağırsak <i>is.</i>	kiriyev (4a-10)	crijevo	bağırsak, bağırsak (434)
bal (5a-3)	bal <i>is.</i>	med (5a-4)	med	bal (435)
balta (5a-5)	balta <i>is.</i>	sıkıra (5a-6)	sjekira	balta, balta (435)
baş (3b-3)	baş (I) <i>is.</i>	glava (3b-4)	glava	baş (435)
b. un tepesi		tiyeme(tepe) (3b-8)	tjeme	baş tepesi, baş depesi (435)
başak (5b-3)	başak <i>is.</i>	klas (5b-4)	klas	başak (435)
bayır				
b. altında (6b-7)	bayır <i>is.</i>	pod bırıdom (6b-8)	pod brdom	bayır (435)
b. aşarı (6b-7)	bayır aşağı <i>zf.</i>	piriko bırıde (6b-8)	preko brda	-
ben (2a-5)	ben (III) <i>zm.</i>	ya sam (2a-6)	ja	ben (435)
b. ölmezdüm (2b-5)		ya sa[m] ne bi sitidiyu (2b-6)	ja sam tebe ne nade	-
b. a sıklet (2b-5)	bana <i>zf.</i>	da meni	da meni	baña (435)
b. den bila benim(11b-9)		od mene moya (11b-10)	od mene moja	benden, beñden, beñdeñ (436)
b. den ötüri (11b-5)		za de mene (11b-6)	za de mene	-
b. i (9a-9)		mene (9a-10)	mene	beni (436)
b.üm (12a-1)		moy (12a-2)	moj	benüm (436)

b. üm (2a-5)		umene (2a-6)	u mene	-
b. üm için (11a-7)		za mene (11a-8)	za mene	-
b. üm karşımda (12a-7)		pa rademenom (12a-8)	ispredmene	-
b. üm ne (2a-7)		şıtoye (2a-8)	šta je	-
b. üm öñünde (12a-3)		piredemnom (12a-4)	ispred mene	-
b. üm yalnız için (11a-9)		za mene (11a-10)	za mene	-
b. ümle (12a-1)		sa mnom (12a-2)	sa mnom	-
beñ (4b-3)	ben (I) <i>is.</i>	mades (mladej) (4b-4)	mladež	beñ (435)
beraber	beraber <i>z.f.</i>			
b. değil (4b-3)		niye yednaço (4b-4)	nije jednako	-
bıyık (4a-9)	bıyık <i>is.</i>	brk (4a-10)	brk	bıyık, bıyık (436)
bil-	bil- (<i>-i</i>)			
b. sem (14a-3)		daznam (14a-4)	da znam	bilmek (436)
b. ür (3a-1)		ti (3a-2)	zna	-
bila (12a-1)		meni (12a-2)	meni	-
b. karşı söyleme (12a-9)		pa rademenom ne govori (12a-10)	predmenom ne govori	-
bilet-	bilet- (<i>-i, -e</i>)			

b.e (bilede) (8b-5)		naoştri (8b-6)	naoştri	bilede (436)
birkaç	birkaç <i>sf.</i>			
b. kimseiçün (11b-1)	kimse <i>zm.</i> için <i>e.</i>	za ni қолиқо (11b-2)	za ne koliko	-
bir	bir <i>is.</i>			
b. şey neye (11a-5)		nişto çemo (11a-6)	nešto čemo	-
b. şeyden (11a-7)		ni voda tete (11a-8)	od nečega	-
b. şeyden ötüri (11b-3)		ni zaşte (11b-4)	osim nečega	-
b. şeyi yoksa olmaz (9b-5)		ali neçe biti (9b-6)	ne može bez nečega	-
b. yere (10b- 9)		niқода (10b- 10)	negdje	-
biz	biz (I) <i>zm.</i>			
b. dedür (12a- 1)		u nasye (12a-2)	kod nas je	biz (436)
b. den ötüri (11b-7)		zad nas (11b-8)	osim nas	-
boğaz (3b-3)	boğaz <i>is.</i>	gırlо (3b-4)	grlo	boğaz (437)
boşalt-	boşalt- (<i>-i</i>)			
b. a (boşada) (12b-9)		iz pırazni (12b- 10)	iz prazni	-
boş	boş <i>sf.</i>			
b. dur (13a-1)		paraznuye (13a-2)	to je prazna	boş, boş / çukur (437)
boyun(3b-3)	boyun <i>is.</i>	virāt (3b-4)	vrat	boyun (437)
bucak (5a-1)	bucak <i>is.</i>	nuğo (5a-2)	budžak, naugo	bucak (437)

budāk (5b-3)	budak <i>is.</i>	ġirane (5b-4)	grana	budāk (437)
buġday (4b-5)	buġday <i>is.</i>	şenica (4b-6)	pšenica, şenica	buġday, buġda (437)
bul-	bul- (-i)			
b. a (13b-5)		naydi (13b-6)	naidi	bula (437)
bulanuġ (6a-7)	bulanık <i>sf.</i>	mutno (6a-8)	mutno	bulanık, bulanuġ (437)
burun (4a-7)	burun <i>is.</i>	nos (4a-8)	nos	burun (438)
buz (6a-7)	buz <i>is.</i>	led (6a-8)	led	buz (438)
buzak (8b-9)	buzagi <i>is.</i>	tele (8b-10)	tele	buzagi, buzagu, buzak (438)
C				
ciġ (6a-5)	ciġ <i>is.</i>	rosa (6a-6)	rosa, nekuvan	cih, ciġ (438)
cömlek (5a-3)	çömlek <i>is.</i>	lonac (5a-4)	lonac	çömlek (440)
Ç				
çaġır-	çaġır-(-i)			
ç. ıyorlar (2b-11)		zove (2b-12)	zovu	çaġırmak (439)
ç.a (çaķıra) (13b-5)		ipi (13b-6)	zovete	-
çapa (5a-5)	çapa (I) <i>is.</i>	motiķa (5a-6)	motika, sidro	çapa (439)
çapak (1b-3)	çapak (I) <i>is.</i>	ķırımel (1b-4)	krmelj	çapak, çapak (439)
çapaķlan-	çapaklan- (<i>nsz</i>)			
ç. dı (1b-3)		uķırmeliyi (1b-4)	okrmeljv	-
çapaķlu (1b-3)	çapaklı <i>sf.</i>	krmelji oçıvu (1b-4)	krmelji	-

çaruk (7a-3)	çarık <i>is.</i>	opanağ (7a-4)	nalun, opanak	çarık, çaruk (439)
çatal (1b-9)	çatal <i>is.</i>	soħa(1b-10)	viljuška, çatal	çatal (439)
çember (1a-8)	çember <i>is.</i> <i>Far.</i>	obruc (1a-9)	obruč	çember (439)
çıban (4b-1)	çıban <i>is.</i>	çir (4b-2)	çir, çiba	çıban (440)
çık-	çık- (<i>-den</i>)			
ç.a (12b-5)		izidi (12b-6)	izlazi	çıkā (440)
ç. alum (12b-5)		da izidemo (12b-6)	hajdemo	-
ç. dum ben (12b-7)		izide ya (12b-8)	izide ja	-
ç. mayalum (12b-5)		da ne izidemo (12b-6)	nemojmo izaći	-
ç. uñ (12b-7)		izidite (12b-8)	izağite	-
çıkar-	çıkar- (<i>-i, -den; -e</i>)			çıkarmak (440)
ç. ayım (12b-9)		da zivadim (12b-10)	da izvadim	-
ç. mışım (12b-9)		izvādiyo sam (12b-10)	izašao sam	-
çıra (7a-3)	çıra <i>is.</i> <i>Far.</i>	luç (7a-4)	luč	çıra (440)
çıray (7a-3)		luç (7a-4)	luč	-
çiçek (6a-1)	çiçek <i>is.</i>	çiviyet (6a-2)	čiček, cvijet	çiçek, çiçek (440)
çok	çok <i>sf.</i>			çok (440)
ç. dur (2a-7)		puno (2a-8)	puno	
çul (7a-5)	çul <i>is. Ar.</i>	poħruvaç (7a-6)	çul, pokrivač	çul (441)

çuval (1b-9)	çuval <i>is.</i> <i>Far.</i>	virçe (1b-10)	çuval, harer, vreča	çuval (441)
D				
dana (8b-9)	dana <i>is.</i>	yuniça (8b-10)	junica, tele	dana (441)
dāri (4b-5)	darı <i>is.</i>	puroso (4b-6)	proso, prosva	darı, daru (441)
dayağ (1b-9)	dayak (I) <i>is.</i>	poparān (1b-10)	potporan, poduporanj	dayak, dayağ (441)
degirmen (5a-7)	değirmen <i>is.</i>	mlin (5a-8)	degirmen, mlin	değirmen, değirmen (441)
delik (4a-5)	delik <i>is.</i>	yama (rupa) (4a-6)	rupa	delik, delik (441)
demir (7a-7)	demir <i>is.</i>	ğivojçe (7a-8)	demir, gvodje	demir, demür (441)
deri (4a-3)	deri (I) <i>is.</i>	koja (4a-4)	koža	deri (442)
derin (6a-7)	derin <i>sf.</i>	duboço (6a-8)	duboko	derin (442)
d. den (6a-7)	derinden <i>zf.</i>	iz duboça (6a-8)	iz duboka	derinden (442)
de-	de-			
d. rüm (14a-9)		riço (14a-10)	reçim	-
d. yodum (13b-1)		kajem tebi (13b-2)	kažem tebi	-
d. yünüz (14b-7)		kajite (14b-8)	kažite	-
diğran (5a-6-7)	dirgen <i>is.</i>	vile (5a-8)	vile	diğren (442)
dil (4a-7)	dil (I) <i>is.</i>	yeziğ (4a-8)	jezik	dil (442)
dilkü (8b-1)	tilki <i>is.</i>	lisike (8b-2)	lisica, lisiće	tilki, tilkü (476)
dirsek(4a-1)	dirsek <i>is.</i>	lağat (4a-2)	lakat	dirsek, dirşek (443)
diş (4a-7)	diş <i>is.</i>	zub (4a-8)	zub	diş (443)

diz (3b-9)	diz <i>is.</i>	kolino (3b-9)	koljeno	diz (443)
dolaş-	dolaş- (<i>nsz</i>)			
d. a (6b-5)		obidi (6b-6)	obiği	dolaşa (443)
dolaşık (6b-3)	dolaşık <i>sf.</i>	naokolo (6b-4)	naokolo	dolaşık
dolay				
.d.umuzda(6b-5)		oço naş (6b-6)	oko nas	dolayımızda, dolayımızda, dolayumuzda (443)
doldur-	doldur- (- <i>i</i>)			
d. a (13a-1)		napuni (13a-2)	napuni	-
dolu	dolu (II) <i>sf.</i>			
d. dur (13a-1)		punoje (13a-2)	punoje	dolu (443)
donuğ (1b-5)	donuk <i>sf.</i>	uğrtan (1b-6)	okrutan, mutan, mat	donuğ (443)
dudağ (4a-5)	dudak <i>is.</i>	đubića(4a-6)	usna	dudağ (443)
düğme (7b-9)	düğme <i>is.</i>	puće (7b-10)	dugme, puce	düğme, düğme (444)
düğüm (7a-1)	düğüm <i>is.</i>	uzum (7a-2)	uzao	-
E				
eger	eğer <i>bağ.</i>			
e. olicak ise (10a-9)	olacak <i>sf.</i>	ačo neka biti (10a-10)	ako bude	-
e. olicak olursa (10a-9)		ačo ĥutilo bude bit (10a-10)	ako bude	-
e. şorārsan (14a-3)	sor- (I) (- <i>i</i> , - <i>e</i> ; - <i>den</i>)	ačo pitaş (14a- 4)	ako pitaş	-

ekşi (8a-5)	ekşi <i>sf.</i>	ķiselo (8a-6)	ekši, kiselo, kiseo	eğşi (444)
el (4a-1)	el (I) <i>is.</i>	ruķa (4a-2)	ruka	el (445)
elek (4b-7)	elek <i>is.</i>	sito (4b-8)	sito, rešetó	elek, eleķ (445)
elma (6a-9)	elma <i>is.</i>	yabuķa (6a-10)	jabuka	-
emzeķ (1a-8)	emzik <i>is.</i>	nosaç (1a-9)	cucla, nosaç	emzeķ (445)
enar (6b-1)	nar <i>is.</i> <i>Far.</i>	şip (6b-2)	nar, şipak, morski şipak	-
eniş	iniş <i>is.</i>			iniş (452)
e. e (14b-9)		nizbirdu (14b-10)	slijetanje	
eñse (3b-9)	ense <i>is.</i>	zavrataķ (3b-9)	potiljak, zavratak	ense, eñse (445)
erik (6a-9)	erik <i>sf.</i>	silive (6a-10)	şljiva	erik (445)
esle-	esle-(-i)			
e. di (13a-7)		posluşa (13a-8)	poštovati	-
et (3b-7)	et <i>is.</i>	meso (3b-8)	meso	et (446)
etek (7b-7)	etek <i>is.</i>	sıķuna (7b-8)	etek, suknja	etek (446)
ev (5a-9)	ev <i>is.</i>	kuća (5a-10)	kuća, dom	ev (446)
e. e karşı (12a-9)		pa rad kuću (12a-10)	prekoputa kući	-
eyer (7a-5)	eyer <i>is.</i>	sedlo (7a-6)	sedlo	eyer (446)
F				
fena	fena (I) <i>sf.</i> <i>Ar.</i>			fena (446)
f. yerde (11a-1)		na zlo miyesto (11a-2)	na lošem mjesto	
furun (2a-1)	fırın <i>is.</i> <i>Yun.</i>	pek (2a-2)	furuna, peć	fırın, furun (446)
G				

ğayri (2a-7)	gayri <i>zf.</i> <i>Ar.</i>	ima (2a-8)	ima	-
gel-	gel- (<i>-den,</i> <i>-e; nsz</i>)			
g. ür çok (2b-9)	çok <i>sf.</i>	(dohdi) na puna (2b-10)	puno doci	-
gerek (12b-1)	gerek <i>sf.</i>	vāla (12b-2)	treba, valja	gerek (447)
g. idi (12b-3)		vāla diyāşe (12b-4)	valja dijaşe	-
g. mi (12b-3)		vālam (12b-4)	valjam	-
g. mez(12b-1)		ne vāla (12b-2)	ne valja	-
getür-	getir- (<i>-i, -den; -e</i>)			getürmek, getürmek (447)
g. e (14b-5)		dovenise (14b-6)	neka donese, dovezi se	
gey-	giy- (<i>-i, -e</i>)			giymek, geymek (448)
g. e (13b-7)		obuçi (13b-8)	neka obuče	
gezici (4b-3)	gezici <i>sf.</i>	oḥode (4b-4)	ko hoda, gezgindzija	gezici (448)
geçe (9a-5)	gece <i>is.</i>	iden (9a-6)	noć	gece, gece (447)
göbek (3b-5)	göbek <i>is.</i>	pupaḳ (3b-6)	pupak	göbek (448)
gögüs (3b-5)	gögüs <i>is.</i>	pirse (3b-6)	prsa	gögüs (448)
gök (2a-9)	gök “mavi” <i>is.</i>	ḳoliḳo (2a-10)	plava	gök, gök (448)
gök (6a-1)	gök “gökyüzü” <i>is.</i>	nebo (6a-2)	nebo	gök, gök (448)

g. gürleyor (6a-3)	gök <i>is.</i> gürle- (<i>nsz</i>)	ğirmi (6a-4)	grmi	-
gömlek (7a-1)	gömlek <i>is.</i>	koşula (7a-2)	koşulja	gömlek (448)
göñül	göñül <i>is.</i>			göñül (448)
g. i istese (3a-1)	iste- (-i)	dārāgo (3a-2)	ako poželi	
görül-	görül- (<i>nsz</i>)			
g. sün (3a-8)		neқа vidi (3a-9)	neka se vidi	-
göster-	göster- (-i, -e)			göstermek, göstermek (448)
g. üñ (3a-6)		oқati (3a-7)	pokažite	
götür-	götür- (-i, -den, -e)			götürmek (448)
g. e (14b-5)		nosi (14b-6)	neka doveze, neka donese	
gövde (3b-1)	gövde <i>is.</i>	tiyelo (3b-2)	tjelo, telo	gövde (448)
göz (1b-3)	göz <i>is.</i>	қirimeliye (1b-4)	oko	göz, göz / çeşm (449)
göz (1b-3)	göz <i>is.</i>	oқo (3b-4)	oko	göz, göz/çeşm (449)
güç	güç (I) <i>sf.</i>			güç, güç / kuvvet (449)
g. dür (3a-8)		muçno (3a-9)	moćno	
gül (6a-1)	gül <i>is.</i> <i>Far.</i>	rujiça (6a-2)	ruža, ružica	gül (449)
gül şuyı (6a-1)	gül suyu <i>is.</i>	rujiçina voda (6a-2)	ružicina voda	gül şuyı (449)

gümiş (7a-7)	gümüş <i>is.</i>	srebro (7a-8)	srebro	gümüş, gümiş (449)
gündüz (9a-5)	gündüz <i>is.</i>	inoñ (9a-6)	dan	gündüz, gündüs (449)
güneş	güneş <i>is.</i>			güneş (449)
g. e karşı (12b-1)		pa rad suncem (12b-2)	prema suncu	
güzellik (8a-5)	güzellik <i>is.</i>	lipote (8a-6)	ljepota	güzellik, güzellük (450)
H				
hacet	hacet <i>is.</i> <i>Ar.</i>			
h. üm (2a-9)		şito si (2a-10)	zam oje potrebe	-
halk	halk (I) <i>is.</i> <i>Ar.</i>			halk (450)
h.1 cem itmek (3a-10)	cem <i>is.</i> <i>Ar.</i> et-	lude siqupite (3a-11)	ljude skupit	
harman(1b-7)	harman <i>is.</i> <i>Far.</i>	ğuno (1b-8)	harman, gumno	harman, harman, hırman, hırman, (450)
havā	hava <i>is.</i> <i>Ar.</i>			
h. bulandı (6a-5)		vedu se naoblaçi (6a-6)	vrijeme se naoblaçi	-
havrı (8a-7)	havra <i>is.</i> <i>İbr.</i>	poh (8a-8)	sinagoga	havra (450)
haya (3b-7)	haya <i>is.</i> <i>Far.</i>	taşak (3b-8)	taşak, testis	haya (450)

hazırlan-	hazırlan- (<i>nsz</i>)			
h. a (13b-9)		gotovise (13b-10)	spremi se	-
hep	hep <i>zf. Far</i>			
h. olur (2b-3)		sive çe biti (2b-4)	sve çe biti	-
hepsi (3a-10)	hepsi <i>zm.</i>	sivi (e) (3a-11)	sve	hepsi (451)
h. görsünler (3a-6)		neka sivi vidi (3a-7)	neka svi vidi	-
her	her <i>sf. Far.</i>			
h. nereye (3a-1)	nereye <i>zf.</i>	kod goditi (3a-2)	gdje god	-
h. şeyden (11a-7)		od siveşte (11a-8)	od svega	-
h. şeyden ötürü (11b-5)		zad siveşte (11b-6)	od svega	-
h. şeye (11a-5)		sive çemo (11a-6)	sve čemo	-
h. taraftan (2b-9)		sa sive sitirana (2b-10)	sa svih strana	-
h. yerde (10b-9)	her <i>sf. Far.</i>	suguda (10b-10)	svugdje	-
herkes	herkes <i>zm.</i>			
h. i esler (13a-7)		sive koğa suluşa (13a-8)	svako	-
h. i (2b-7)		sivetko (2b-8)	svako	-
hıyar (7b-3)	hıyar (I) <i>is. Far.</i>	krastaviça (7b-4)	krastavac	hıyar, hıyar (451)

İ				
id-	et-			
i. eyim (13a-5)		çiniti (13a-6)	da ućinim	-
iğ (8a-1)	iğ <i>is.</i>	vireteno (8a-2)	vireteno	iğ (452)
i. yor (8a-1)		pre'de (8a-2)	radi vretenom	-
iman	iman <i>is.</i> <i>Ar.</i>			iman, i'man (452)
i. uñ şartı kaçdur (14a-7)	şart <i>is. Ar.</i> kaç <i>sf.</i>	ķoliķo ye u imane şarta (14a-8)	koliko je u imane şarta	
i-				
i. mişdür (14b-9)		bito (14b-10)	bito	-
iñşa'allāhu te'alā (9b-9)		ako draği bođdā (9b-10)	ako draği Bogda	-
ip (7a-3)	ip <i>is.</i>	uje (7a-4)	uže	ip (452)
iplik (7b-9)	iplik <i>is.</i>	ķonaç (7b-10)	konac	iplik, iplik (452)
irin (1a-4)	irin <i>is.</i>	đinoy (1a-5)	gnoj	irin (452)
iste (9a-5)	iste-		pitaş	iste (452)
iş	iş <i>is.</i>			iş (452)
i. ini isteyür (2b-7)		posla işçe (2b-8)	posla işçe, trazi posla	
i. lerüm (2b-1)		poslova (2b-2)	pslova	
işle-	işle- (<i>-i</i>)			
i. leme (14a-1)		nerādi (14a-2)	ne radi	işleme (453)
i. ye (14a-1)		rādiy (14a-2)	radite	işleye (453)

i. yor (14a-1)		rādi (14a-2)	radi	-
iyi	iyi <i>sf.</i>			
i. yerdedür (11a-3)	yer	na liyepo miyesto (11a-4)	na lijepom mjestu	-
K				
qab (5b-5)	kap <i>is.</i>	sud (5b-6)	suğe, kutija	qab, qab/zarf, qap (453)
q. lar (5b-5)		sudye(5b-6)	sudije, sudovi	qablar (453)
qabaq (5b-5)	kabak <i>is.</i>	tiqva (5b-6)	tikvica	qabaq (453)
qabuq (4b-7)	kabuk <i>is.</i>	qora (4b-8)	kora	qabuq (453)
qal'a (6b-7)	kale <i>is. Ar.</i>	qirad (6b-8)	grad	ka'la (453)
q. da (6b-9)		u qiradu (6b-10)	u gradu	
q. dolayunda (6b-9)		oqo qirade (6b-10)	oko grade	-
q. öniñde (6b-9)		pred qiradom (6b-10)	ispred grada	-
qalbur (4b-7)	kalbur <i>is. Ar.</i>	reşeto (4b-8)	reşeto	qalbur (453)
qal-	kal- (<i>nsz</i>)			
q. duq (3b-1)		ostasum (3b-2)	ostasum	-
qaldur-	kaldır- (<i>-i</i>)			qaldırmak, qaldurmak (453)
q. a (14b-3)		digni (14b-4)	neka podigne	
qalınlıq (7b-7)	kalınlık <i>is.</i>	debelina (7b-8)	debljina	qalıñlık, qalıñluq, qaluñluq (454)
qan (3b-7)	kan <i>is.</i>	kriv (3b-8)	krv	qan (454)

kara (7b-5)	kara (II) <i>is.</i>	miriço (7b-6)	crna	kara (454)
karaca (8a-7)	karaca	sırna (8a-8)	crna	-
karış (8a-3)	karış <i>is.</i>	pedal (8a-4)	pedalj, dlan	-
karış-	karış- (<i>-le</i>)			
k. a (14a-9)		miyeşay (14a-10)	neka se umiješa	karışa (455)
karpuz (7b-3)	karpuz <i>is.</i> <i>Far.</i>	orao (9a-2)	lubenica	karpuz (455)
karun (3b-5)	karın <i>is.</i>	trbuh (3b-6)	trbuh	karın, karun (455)
kasvet	kasvet <i>is.</i> <i>Ar.</i>			
k. üm (2a-7)		biriga (2a-8)	sjetam	-
kışır (4b-1)	kısır (I) <i>sf.</i>	yalovu (4b-2)	jalov	kışır, kısır, kışır (458)
kaşırğa (1a-6)	kasırğa <i>is.</i>	vihor (1a-7)	vičar, vihar, okran	kaşırğa, kaşırğa, kaşırğa (455)
kavun (7b-3)	kavun <i>is.</i>	dina (7b-4)	dinja	kavun (456)
kayna-	kayna- (<i>nsz</i>)			
k. yor (5b-9)		viri (5b-10)	izvire	kaynamak (456)
kemük (3b-7)	kemik <i>is.</i>	qosti (3b-8)	kost	kemik, kemük,8 kemük (457)
kenar (1b-7)	kenar <i>is.</i> <i>Far.</i>	kray (1b-8)	čenar, kraj	kenar (457)
kendi (2b-7)	kendi <i>zm.</i>	suvuğa (2b-8)	ono	kendi (457)

kepçe (2a-1)	kepçe <i>is.</i> <i>Far.</i>	virača (2a-2)	kepčija, virača	kepçe (457)
keskin (8b-3)	keskin <i>sf.</i>	ostiru (8b-4)	oštar	keskin (457)
keten (7b-1)	keten <i>is.</i> <i>Ar.</i>	lan (7b-2)	lan	keten (457)
keyik (8a-7)	geyik <i>is.</i>	yelin (8a-8)	jelen	geyik (447)
kıfılcım (4b-9)	kıvılcım <i>is.</i>	ışkra (4b-10)	iskra	kıfılcım (458)
kıl (4a-5)	kıl <i>is.</i>	dılağa (4a-6)	dlaka	kıl (458)
kılıç (7b-9)	kılıç <i>is.</i>	sabla (7b-10)	sablja	kılıç (458)
kırağı (6a-7)	kırağı <i>is.</i>	mıraz (6a-8)	mraz, slane	kırağı, kırağı (458)
kısaç (9a-3)		kıyešta (9a-4)	klišta	kısaç, kısaç (458)
kısrağ (8b-7)	kısrağ <i>is.</i>	kobila (8b-8)	kobila	kısrağ, kısrağ, kısrağ (458)
kızıl (7b-5)	kızıl <i>is.</i>	çirvena (7b-6)	crven	kızıl, kızıl (459)
kim (10b-5)	kim (I) <i>zm.</i>	di ko (10b-6)	ko	kim (459)
k. ben (10b-7)		doğsam ya (10b-8)	ko ja	-
k. den (10b-7)		od koğa (10b- 8)	od koga	-
k. e (10b-5)		köme (10b-6)	kome	-
k. üñ önünde (12a-5)		pred kıyam(nega) (12a-6)	çije	-
kimse (10b-5)	kimse <i>zm.</i>	ni ko (ne ko) (10b-6)	neko	-

k. den (10b-7)		ni do oğa (10b-8)	od nekoga	-
k. ye (10b-5)		niğomo (10b-6)	nekome	-
kiraz (6b-1)	kiraz <i>is.</i> <i>Yun.</i>	tireşne (6b-2)	treŐnja	kiraz, iraz, kiras (459)
kiriş (2a-1)	kiriş <i>is.</i>	Đirede (2a-2)	tetiva, greğa	kiriş (459)
kirpi (8a-9)	kirpi <i>is.</i>	yaza (8a-10)	jeŐ, irpija	kirpi, kirpü, kirpü / keŐle (459)
ĐoltuĐ (4a-1)	koltuk altı <i>is.</i>	pazuha (4a-2)	pazuha	ĐoltuĐ (460)
Đor (4b-9)	kor <i>is.</i>	uğlan (4b-10)	ugalj	kor, Đor, Đor / kÖz (460)
Đoy-	koy- (-i, - e)			
Đ. a (14b-5)		metna (14b-6)	metna	Đoya (460)
könkele (8b-5)		natupiye (8b- 6)	natupie	könköle (461) (künt ede, körelte)
k. dürsün (8b- 3)		istupikese (8b- 6)		-
köpük (5b-7)	köpük <i>is.</i>	pine (5b-8)	pjena	köpük (461)
köpüklen-	köpüklen- (<i>nsz</i>)			
k. di (5b-7)		za pinese (5b- 8)	pjenasti	köpüklenmek (461)
kör (1b-5)	kör <i>sf.</i> <i>Far.</i>	siliyep (1b-6)	sliyep	kör (461)
köstebek (8a-9)	köstebek <i>is.</i>	kırtica (8a-10)	krtica	köstebek (461)

kulak (3b-3)	kulak <i>is.</i>	uho (3b-4)	uho	kulak, kulak (461)
kulb (1a-8)	kulp <i>is.</i> <i>Yun.</i>	dirjak (1a-9)	drška	kulp, kulb (461)
kum (5b-7)	kum <i>is.</i>	situjiyer (1b-10)	pijesak, kum	kum (462)
kurbağa (8b-1)	kurbağa <i>is.</i>	jaba (8b-2)	žaba	kurbağa (462)
kurd (8a-9)	kurt (II) <i>is.</i>	çırv (8a-10)	crv	kurd (462)
kırt (8a-9)	kurt (I) <i>is.</i>	vuğ (8a-10)	vuk, kurt	kırt (462)
kuşan-	kuşan- (<i>-i</i>)			
ķ. a (13b-7)		opaşıye (13b-8)	opaşi se	kuşana (462)
kuşgun (9a-1)	kuzgun <i>is.</i>	ğavran (9a-2)	gavran	kuşgun, kuşgun (462)
kuızı (8b-7)	kuzu <i>is.</i>	yane (8b-8)	jagnje, kuz	kuızı (462)
kükrek (1a-4)	kükrek	bulunğa(1a-5)		-
kün kün (8b-3)		tupo (8b-4)	tupo	könkeğ (461)
kütük (1a-6)	kütük <i>is.</i>	pan (1a-7)	panj	kütük, kütük, kütük (463)
L				
lašana (7b-1)	lahana <i>is.</i> <i>Yun.</i>	kupus (7b-2)	kupus	lašana (463)
leş (9a-1)	leş <i>is. Far.</i>	mirelina (9a-2)	leş, mreline	leş (463)
Luğat-i Türk-i Bosnevî (1a-1)				
M				
mektüb	mektup <i>is.</i> <i>Ar.</i>			mektub (464)
m.lar (2b-9)		ķınığa doğude (2b-10)	knjiga	
meme (4b-1)	meme <i>is.</i>	sisse (4b-2)	sisak, dojka	meme (464)

mum (5a-1)	mum <i>is.</i> <i>Far.</i>	siviyeça (5a-2)	svijeća, mum	mum (465)
mūnis (8b-1)	munis <i>sf.</i> <i>Ar.</i>	pitomo (8b-2)	pitomo, muniz	munis (465)
N				
nağış (7a-9)	nakış <i>is.</i> <i>Ar.</i>	vez (7a-10)	nagiş, vez	nağış, nağış (465)
n. layor (7a-9)		vezano (7a-10)	vezeno	-
nal (7a-5)	nal <i>is. Ar.</i>	puluça (7a-6)	pluča, potkovică	nal (465)
nallat-	nallat-			
n. alum (7a-7)		da potkuyamu (7a-8)	da potkujamu*	-
n. dum (7a-7)		potkova (7a-8)	potkova	-
nāzik (8a-5)	nazik <i>sf.</i> <i>Far.</i>	liyepo (8a-6)	ljepo, ljubazan	nazik, nazañ (466)
ne (11a-3)	ne <i>zm</i>	şito (11a-4)	što	-
n. aşıl yerde (11a-1)	yer	na қо miyesto (11a-2)	na ko mjesto	-
n. deyim (14a-9)		şito çurite (14a- 10)	što ćurite	-
n. dñrsñn (14a-7)		şito veliş (14a- 8)	šta kažeş	-
n. қадur (2b- 1)		(қolıқo) umene (2b-2)	koliko	-
n. mden (3a- 6)		odaqlase (3a-7)	odakla si	-
n. oldı (9b-5)		şito ye (9b-6)	što je	-
n. öğrenmişsñn (9a-7)		şito si na uçıyu (9a-8)	što si na učıju	-

n. şorārsın (14a-5)		şito pitaş (14a-6)	što pitaš	-
n. söylemişsen (2a-3)		şito si govoriyu (2a-4)	što si govoriyu	-
n. yapalum (3b-1)		išto çemo çiniti (3b-2)	što da radim	-
neden (11a-5)	neden <i>is.</i>	u zašto (11a-6)	zašto	-
n. ötüri (11b-3)		zaşte (zašto) (11b-4)	zašto	-
nerdibān (7a-5)	merdiven <i>is. Far.</i>	listve (7a-6)	merdevine, ljestve	merdiven, merdiban, merduban, nerdiban, neduban (464)
nereye (10b-7)	nereye <i>zf.</i>	dikeş (di gdeş) (10b-8)	di gdeş	-
O				
o	o			-
a.dan ötüri (11b-9)		zad nih (11b-10)	zbog njih	-
a.uñ için (11a-9)		za neğa (11a-10)	za nju	-
o. da biz de gerek (3a-3)		olok nama valat (3a-4)	kod nas je hvalat	-
ocağ (5a-1)	ocak <i>is.</i>	oğnişte (5a-2)	odžak, ognjište	ocağ, ocağ (466)
oğlak (8b-9)	oğlak <i>is.</i>	kozla (8b-10)	koza, kozla	oğlak (466)
oğ (7a-9)	ok <i>is.</i>	sitri (7a-10)	strijela	oğ (466)
ol-	ol- (<i>nsz.</i>)			olmak (466)
o. a (3a-1)		da more	da more	

o. a (9b-9)		da budi (9b-10)	da budi	-
o. acaĥ (10a-7)		ĥoĉe (10a-8)	ĉe biti	-
o. alum (10a-7)		da bude mo	da budimo	-
o.dı (9b-7)		biti (9b-8)	bito je	-
o. duĝı yerde (11a-3)		ĝidino bito (11a-4)	na svome	-
o. duĝ biz (10a-5)		bi smo mi (10a-6)	bi smo mi	-
o. duĝda (10b-1)		da bude (10b-2)		-
o. dum ben (10a-3)		bi ya (10a-4)	portao sam	-
o. duñ sen (10a-5)		ti biti (10a-6)	postao si	-
o. ır mı (10a-1)		more biti (10a-2)	moze li	-
o. ma (10a-1)		ne budi (10a-2)	ne moj, biti	olma (466)
o. mağı (10a-5)		ne bi (10a-6)	ni bi	-
o. mağı (9b-5)		niye ništa (9b-6)	nije ništa	-
o. mamaşdur (10b-3)		niye bito (10b-4)	nije bito	-
o. mañ (10b-1)		ne budi te (10b-2)	ne budi te	olmañ (466)
o. masa (2b-7)		nije moka (priştaklo) (2b-6)		-
o. mayacaĥ (10a-7)		da ne bu de (10a-8)	da ne bude	-

o. mayalum (10a-7)		da ne bude mo (10a-8)	da ne budemo	-
o. mayayım (10b-5)		da ne budemo (10b-6)	neću biti	-
o. mayup (10a-1)		ne budāo (10a- 2)		olmayup (466)
o. maz (9b-7)		neçe (9b-8)	neće	-
o. mazdı (10a-3)		nisa bilo (10a- 4)	nisa bilo	-
o. mişdur (10b-1)		bilo ye (10b-2)	bilo je	-
o. mişlar olayım (10b- 3)		bilisu da budemo (10b-4)	bili su da budemo	-
o. mişuñuz (10b-3)		biliste (10b-4)	postali ste	-
o. sa gerekdür (12b-3)			treba ako bude	-
o. ur mı (2a- 3)		hoçe biti (2a-4)	može li	-
o. uñ (10b-1)		budi te (10b-2)	budite	oluñ (466)
o. up (10a-1)		budāo (10a-2)		olup (466)
o.ur (3a-3)	olur <i>sf.</i>	neka (3a-4)	može	-
o.ur (9b-7)		hoçe (9b-8)	hoće	-
o.ur (9b-9)		ce biti (9b-10)	će biti	-
o. dı (10a-3)		bilio biti (10a- 4)	moglo je	-
omuz (4a-9)	omuz <i>is.</i>	rame (4a-10)	rame	omuz (466)
ondan (9a-5)	ondan <i>zm.</i>	od boğa (9a-6)	od Boga	-
orak (5a-7)	orak <i>is.</i>	sırp (5a-8)	srp	orak (466)

otluk (5a-9)	otluk <i>is.</i>	siyeno (5a-10)	sjeno	otluk (467)
oyna-	oyna- (<i>nsz</i>)			
o.ya (14b-3)		iğray (14b-4)	igrate	oynaya (467)
Ö				
ö[r]s (9a-3)	örs <i>is.</i>	nağovan (9a-4)	nakovanj	örs, 'örs, 'örş
ög-	ög- <i>bk. öv-</i>			ögmek, ögmek (467)
ö. düm (13a-9)		falih (13a-10)	po hvaljujem	
ö. medüm (13a-9)		ne falih (13a-10)	ne hvaljujem	-
ö. mek (13a-7)		pofalit (13a-8)	pohvaliti	-
ö. meyorum (13a-9)		ne falim (13a-10)	ne mogu da pohvalim	-
ögün-	ögün-			ögünmek (467)
ö. me sen (13b-1)		ne faliseti (13b-2)	nemoj se hvaliti	
ö. meğden bir şeyi yokdur (13b-3)		od fala ništa neyma (13b-4)	nemaš se čime hvaliti	-
ögret-	ögret- (<i>-i, -e</i>)			
ö. de (9b-3)		na uçi (9b-4)	naučiti	-
ögren-	öğren- (<i>-i</i>)			
ö.eyim (9a-7)		da nauçim (9a-8)	da naučim	-
ö. diler (9b-3)		na uçiše (9b-4)	naučili su	-
ö.medi (9b-3)		ne nauçi (9b-4)	nije učio	-

ö. mişim (9a-7)		na ućio sam (9a-8)	naućio sam	-
ö. ürem (9a-9)		na ućinu (9a-10)	ućim	-
ö. ürseñüz (9a-9)		na ućinete vi (9a-10)		ögreñirsentüz (467)
öğünići (13b-3)	öğünücü <i>bk.</i> övünücü			
ö. (13b-3) olursan		aķo se uzfaliş	hvalisavac	-
öli (9a-1)	ölü <i>sf.</i>	mirtvo (9a-2)	mrtvac	ölü (467)
öñ	ön <i>is.</i>			ön, öñ (468)
ö. ümüzde (12a-5)		birid nama (12a-6)	ispred nas	
ö. üñüzde (12a-5)		birid vama (12a-6)	ispred vas	-
öreke (8a-1)	öreke <i>is.</i> <i>Yun.</i>	preslića (8a-2)	preslica	öreke, öreği (468)
örti (5b-1)	örtü <i>is.</i>	poķruv (5b-2)	krov, pokrivaća, pokropokrova	örtü (468)
örtülü	örtülü			
ö. dür (5b-1)		poķrivenuye (5b-2)	ona je poķrivena	-
öyle (14b-9)	öyle <i>sf.</i>	taķoye (14b-10)	tako	-
ö. işitmişim (13a-9)		taķo sam ćuo (13a-10)	to sam ćuo	-
P				
peñir (5a-3)	peynir <i>is.</i> <i>Far.</i>	sir (5a-4)	sir	peynir, penir, peñir (468)

piş-	piş- (<i>nsz.</i>)			
p. mişdür (14b-1)		peçunuye (14b-2)	skuhan	pişmiş (469)
S				
şaç (4a-5)	saç (I) <i>is.</i>	ķosa(4a-6)	kosa, sač	şaç (469)
şaçak (5b-3)	saçak <i>is.</i>	sitiriķa (5b-4)	streha, sačak	şaçak, şaçak (469)
şāfi (4b-3)	safi <i>sf. Ar.</i>	‘gov(bistro) (4b-4)	safi	safi, şafi (469)
saķal (4a-7)	sakal <i>is.</i>	birāda (4a-8)	brada	saķal (470)
şāķın-	sakın-			şāķınmak (470)
ş. a (14b-7)		varuyese (14b-8)	neka se čuva	
şaman (5a-9)	saman <i>is.</i>	sılama (5a-10)	slama, saman	şaman (470)
şamanluk (5a-9)	samanlık <i>is.</i>	pojata (5a-10)	pojata, samanluk	şamanlık, şamanluk (470)
şāri (1a-6)	sarı <i>is.</i>	jūta (1a-7)	žuta	şāri, şāru (470)
şarmasaķ (7b-1)	sarımsak <i>is.</i>	bijeli luk (7b-2)	bijeli luk	şarmisaķ, şarmsaķ, şaramşaķ, şarmasaķ (470)
şat-	sat- (<i>-i, -e</i>)			şat (470)
ş. a (13b-5)		puruday (13b-6)	on će prodati	-
şatun al-	satın al-			-
ş. a (13b-5)		ķupi (13b-6)	on kupije	-
semer (7a-5)	semer <i>is.</i> <i>Yun.</i>	samar (7a-6)	samar	semer (471)
sen	sen <i>is.</i>			

s. a ögüniciolma (13b-1)		ne budi falaç (13b-1-2)	ne budi pohvaliti	-
s. a söyledigüm (2a-3)		şıto sam ti govoriyu (2a-4)	što sam ti govoriju	-
s. beni ögredelessen (9b-1)		na moreş ti mene na uçiti (9b-2)		-
s. kendi (9b- 3)		naprese (9b-4)		-
sen. öyle (2b- 3)		niye mese nadu (2b-4)		-
s. i kim diñler (13a-5)		ti kome (koje) çuti (13a-6)		-
s. üñ (2a-9)		ti (2a-10)		-
s. ün karşıuñda (12a-7)		parad tubom (12a-8)		-
s. üñ önünde (12a-3)		pired tubovom (12a-4)		-
s. üñ üçün (11a-9)		za tebe (11a- 10)		-
siñir (4a-3)	sinir <i>is.</i>	jila (4a-4)	damar, şila, žila	siñir, siñür (472)
siz	siz <i>zm</i>			siz (472)
s. dedür (12a- 3)		u vas(ş)ye (12a-4)		
s. den ötüri (11b-7)		zad vas (11b-8)		-

s. üñ için (11b-1)		za vaşi (11b-2)		-
şoğan (7b-1)	soğan <i>is.</i>	luğ (7b-2)	luk	şoğan (472)
sohuk (1a-4)	soğuk <i>sf.</i>	silne (1a-5)	zima, studeno	şoğuk, şo'uk, şouk (472)
soñra (14b-7)	sonra <i>zf.</i>	posliye (14b-8)	poslije	şoñra (472)
şor-	sor- (I) (-i, -e; -den)			şormak (472)
ş. arum (14a-5)		pita mene (14a-6)	pitam	
ş. ayor (14a-3)		pita (14a-4)	pita	-
ş. mazdum (14a-5)		nebi pito (14a-6)	ne bih pitao	-
şo'u-				
ş. dı (5b-9)		ohladı (5b-10)	ohladi	-
şoyun-	soyun- (<i>nsz</i>)			
ş. a (13b-7)		şivuçise (13b-8)	izvućise	-
söyle-	söyle- (-i, -e)			söylemek (472)
s. dü (2a-9)		govoriyu (2a-10)	govoriju	
söz	söz <i>is.</i>			söz (472)
s. gelür (2b-5)				
şu (1a-6)	su (I) <i>is.</i>	voda (1a-7)	voda	şu (472)
şuşak (5b-5)	susak <i>sf.</i>	hırğ (5b-6)	hrk, susak	şuşak (473)
şüt (5a-3)	süt <i>is.</i>	miliço (5a-4)	mlijeko	şüt (473)
Ş				

şalgam (8a-3)	şalgam <i>is.</i> <i>Far.</i>	repa (8a-4)	repa, repeka	şalgam (473)
şimşak (6a-3)	şimşek <i>is.</i>	muna (6a-4)	munja	şimşek, şimşek (474)
T				
tā				
t. dibüne varınca (6a-9)		çağ do dna (6a- 10)		-
tağ (6b-5)	dağ (I) <i>is.</i>	pilanina (6b-6)	planina, dag	tağ (474)
t. dolayunda (6b-5)		raziduše se (3a- 11)	planine oko	-
tal-	dal- (-e)			
t. a (1b-1)		uroni (1b-2)		tala (474)
t. mışım (1b- 1)		uronusem (1b- 2)	ja ronim	-
talak (4a-9)	dalak <i>is.</i>	silezene (4a- 10)	slezena	talak (474)
talgiç (1b-1)	dalgıç <i>is.</i>	ronaç (1b-2)	galeb, ronac, viruša	talgiç, talgiç (474)
tamar (4a-3)	damar <i>is.</i>	jila (brod) (4a- 4)	žila, brod	tamar (474)
tamla (1a-10)	damla <i>is.</i>	kap (1a-11)	kap	tamla (474)
tamla-				
t. yub (1b-1)		kapla (1b-2)	nestati, kapla	-
tane (5b-1)	tane <i>is.</i> <i>Far.</i>	kalniça (5b-2)	puljica, zrno	tane (474)
tarāk (9a-3)	tarak <i>is.</i>	čeşal (9a-4)	čeşalj, tarak	tarāk (474)
taşma (7a-3)	tasma <i>is.</i>	oputa (7a-4)	oputa, uže	taşma (474)
taş (5b-7)	taş <i>is.</i>	kamen (5b-8)	kamen, taş	taş (474)
taş-	taş- (<i>nsz</i>)			taşmak (475)
t. ayor (5b-9)		kipi (5b-10)		

tatlı	tatlı <i>sf.</i>			tatlı, tatlu (475)
‡. dur (1a-2)		sılatkoye (1a-3)	to je slatka	
‡atsuz	tazsız <i>sf.</i>			‡atsız, ‡atsuz (475)
‡.dur (1a-2)		neslatkoye (1a-3)	neslatko	
tay (8b-7)	tay (I) <i>is.</i>	‡idiriyebe (8b-8)	‡drijebe	‡ay, ‡ay / raya (475)
tekerlek (8a-1)	tekerlek <i>is.</i>	‡olo (8a-2)	to‡ak, kolo	tekerlek, tekerlek, tekerlek (475)
te‡ne (4b-7)	te‡ne <i>is.</i>	‡orito (4b-8)	korita, tekne	te‡ne, te‡ne (475)
tel (9a-3)	tel (I) <i>is.</i>	pero (9a-4)	peo, tel	tel, tel (475)
ter (1a-4)	ter <i>is.</i>	zino‡ (1a-5)	znojenje	ter (475)
tırmu‡ (5a-7)	tırmık <i>is.</i>	‡arbile (5a-8)	grabuljati, grablje	tırmu‡ (476)
‡ırna‡ (4a-3)	tırnak <i>is.</i>	no‡at (4a-4)	nokat	‡ırna‡ (476)
tırpan (5a-5)	tırpan <i>is.</i> <i>Yun.</i>	‡osa (5a-6)	kosa	tırpan, tırpan (476)
‡on (7a-1)	don (I) <i>is.</i>	‡a‡e (7a-2)	ga‡e, smrzo	ton, ‡on, ‡oñ / gñmlek (476)
‡osun (8b-9)	tosun <i>is.</i>	yuna‡ (8b-10)	juna‡	tosun, ‡osun, ‡oşum (477)
toz (5b-5)	toz (II) <i>is.</i>	‡ırah (5b-6)	praşına, prah, toz	toz, ‡oz, ‡oz /‡abar (477)
‡ulum (1a-8)	tulum <i>is.</i>	miyeh (1a-9)	mje‡, tulum	‡ulum, ‡ulum (477)
‡uman (6b-3)	duman <i>is.</i>	ma‡la (6b-4)	magla	‡uman (477)

turub (8a-3)	turp <i>is.</i> <i>Far.</i>	rodkva (8a-4)	rotkva	turp, turb, turb, tirup (477)
tužlı	tuzlu <i>sf.</i>			tuzlu, tužlu, tužlu (478)
ı. dur (1a-2)		sılanoye (1a-3)	soni, slano	
tüfağ (7b-9)	tüfek <i>is.</i> <i>Far.</i>	puşka (7b-10)	puška, tufek	tüfek, tüfek, tüfeğ (478)
tütün (6b-3)	tütün <i>is.</i>	dim (6b-4)	dim, tutin	tütün, tütün (478)
tüy (1a-10)	tüy <i>is.</i>	runa (1a-11)	perukša, runa	tüy (478)
tüyli (1a-10)	tüylü <i>sf.</i>	runavo (1a-11)	runavo	tüylü (478)
U				
uç (1b-5)	uç <i>is.</i>	kıray (1b-6)	kraj	uç (478)
uçkur (7a-1)	uçkur <i>is.</i>	sivitnağ (7a-2)	svitnjak, uçkur	uçkur (478)
un (4b-7)	un <i>is.</i>	mlivo (4b-8)	brašo, mlivo	un (478)
unut-	unut- (<i>-i</i>)			unutmak (478)
u. mişim (2a-5)		zaboraviyu (2a-6)	zaboravio sam	
u. mişsin (2a-5)		nisi zaboraviyu (2a-6)	nije si zaboraviju	-
uyluğ (3b-9)	uyluk <i>is.</i>	sıtağno (3b-9)	bedro, stegno	uyluğ (478)
uzun (7b-5)	uzun <i>sf.</i>	duğo (7b-6)	dug	uzun (478)
uzunluğ (7b-5)	uzunluk <i>is.</i>	dulina (7b-6)	doljina, dužina	uzunluğ (479)
Ü				
üzüm (6b-1)	üzüm <i>is.</i>	ğrojçe (6b-2)	grožđe	üzüm (479)
V				
var	var <i>sf.</i>			
v. dur (2b-1)		ima (2b-2)	ima	-
var-	var-			varmak (479)

v.a geze (13b-9)		idi hoday (13b-10)	idi hodaj	
Y				
yā				
y. ben nice (13a-5)		ya kaço çu (13a-6)	ja kako ću	-
yaba[ni] (8b-1)	yabani <i>sf.</i>	divi (8b-2)	divlji	yabani (479)
yağ (5a-1)	yağ <i>is.</i>	meslo (5a-2)	maslo	yağ (479)
yağmur	yağmur <i>is.</i>			
y. yağdı		kişa uderi (6a-6)	kišilo je	yağmur yağmak (479)
yak (8a-7)		viveriçe (8a-8)		-
yağ-	yak- (II) (-i)			
y. a (14b-3)		uburi (14b-4)	pusti da izgori	-
y. a (7a-3)		ojeni (7a-4)	ožeži	yaka, yağa (479)
yalım (4b-9)	yalım <i>is.</i>	pılamen (4b-10)	plamen	yalım (480)
yalñuz (3b-1)	yalnız <i>sf.</i>	sam (3b-2)	sam	yalñız (480)
yañağ (4a-5)	yanak <i>is.</i>	liçe (4a-6)	lice, obraz	yanak, yañağ (480)
yap-	yap- (-i)			yapmak, yapmak (480)
y. a (14b-5)		naçini (14b-6)	radite	
yapça [yavaş] (8b-3)	yavaş <i>sf.</i>	polako (8b-4)	polahko, polako	yapça (480)
yaprak (5b-3)	yaprak <i>is.</i>	list (5b-4)	list	yaprak (480)

yarın (9b-7)	yarın <i>is.</i>	sutra (9b-8)	sutra	yarın, yarın / irte (480)
yaşilluk (7b-7)	yassılık <i>is.</i>	şirina (7b-8)	şirine	yaşilluk (480)
yaşdaş (8b-3)	yaşıt <i>is.</i>	vızısniça (8b-4)	vrsnik	yaşdaş (480)
yele (9a-3)	yele <i>is.</i>	ğiriva (9a-4)	griva	yele (481)
yeñ (7b-7)	yen (I) <i>is.</i>	ruça (7b-8)	rukav	yeñ (481)
yer	yer			yer (481)
y. dedür (11a-1)		na miyesto ye (11a-2)	na mjestu	-
y. lere (2b-11)		mista (2b-12)	mista	-
yeşil (7b-3)	yeşil <i>is.</i>	zeleno (7b-4)	zelena	yeşil (481)
yıkıl-	yıkıl- (<i>nsz</i>)			
y. dı (14b-3)		oborise (14b-4)	oborise	-
yıkan-	yıkan- (<i>nsz</i>)			
y. a (13b-7)		u perise (13b-8)	se peru	-
yıldurum (6a-3)	yıldırım <i>is.</i>	ğrom (6a-4)	grom, munja	yıldırım, yıldurum, yıldırım (481)
yılduz (6a-3)	yıldız <i>is.</i>	ziviyezda (6a-4)	zviježda	yıldız (481)
yoğur-	yoğur- (<i>-i</i>)			yoğurmak (481)
y. uk (1b-5)		briz (1b-6)	briz	
y. a (14b-1)		kuhay (14b-2)	zakuhat	-
yokuş (14b-9)	yokuş <i>is.</i>	uzbiridu (14b-10)	uzbrdo	yokuş (482)
yudak (3b-5)	yutak <i>is.</i>	sirike (3b-6)	ždrijelo	-
yulaf (4b-5)	yulaf <i>is.</i> <i>Yun.</i>	ovas (4b-6)	ovas, zob	yulaf (482)

SONUÇ

Çalışmamıza esas olan *Lügat-i Türkî – Bosnevî*[= *LB*] adlı sözlük, Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde R-7794 numarada bulunmaktadır. Bu eser tarafımızca tespit ve temin edilmiştir. Eser hakkında daha önce yapılmış bir inceleme ve çalışma yoktur.

LB 34 sayfadan ibaret olup, 3 sayfası hariç her sayfasında 10 satır bulunmaktadır. Başı eksiktir. Her sayfanın bir satırında Türkçe, bir satırında ise Boşnakça kelimeler yer almaktadır.

LB eseri ile birlikte incelenen diğer 17 sözlük daha önce yayınlanmıştır (Şenel, 2013). İnceleme yapılırken bu kaynaklar taranmış ve elyazma kopyaları incelenmiştir.

Üzerinde çalışılan eser, Türkçenin öğretimiyle ilgili kaleme alınmış iki dilli sözlük niteliğindedir. Boşnaklara Türkçeyi öğretmek adına yazılan sözlükler, iki milletin birbirinin dillerini öğrenmede katkı sunmuştur.

Osmanlı Türkçesinin dil özelliklerini taşımaktadır.

Bu çalışmada eserin her sayfası ve metindeki satırlar numaralandırılmıştır. Çeviriyazılı metin sayfa ve satır numaraları ile yazılmıştır. Metin okunurken 4 Türkçe ve 4 Boşnakça kelime anlamlandırılmamıştır. Bu kelimeler transliterasyon işaretleri ile belirtilmiştir.

Metin tamamlandıktan sonra dört ana başlıkta incelenmiş ve karşılaştırmalı sözlük oluşturulmuştur. Eser hakkında şunları söyleyebiliriz:

1. Metnin yazımında hareke kullanılmıştır. *ayağ* (4a-1) , *ocağ* (5a-1) .
2. Boşnakça kelimelerin olduğu satırlarda da Türkçe kelimeler yer almaktadır. Bu durum Türkçeden Boşnakçaya kelime kopya edilmiş olduğunun göstergesidir. Örnek: *yama* (4a-6).
3. Metin okunurken 5 yerde yazım yanlışı tespit edilmiştir; bunlar metin altı dipnotlarla gösterilmiştir.
4. Metnimizde, Türkçe kelimelerde Türkçenin sekiz temel ünlüsü tespit edilmiştir. Boşnakçada /ö/, /ü/ ünlüleri bulunmamaktadır.

5. Düzlük-yuvarlaklık uyumu metinde düzenli olarak yoktur.
6. Arap alfabesinde yer almayan, /ç/, /j/, /p/ seslerini karşılayan [چ], [ج] ve [پ] harfleri metinde kullanılmıştır. *çaruḳ* (7a-3), *pişmişdür* (14b-1).
7. Türkiye Türkçesi yazı dilinden farklı olarak /h/ ve /ñ/ ünsüzleri bulunmaktadır.
8. /ñ/ ünsüzü metnimizde [ئ] ya da [ه] ile yazılmıştır. *beñ* (4b-3), *eñse* (3b-9), *sizüñ içün* (11b-1)
9. Yuvarlak ünlüler yönünden Osmanlı Türkçesi gibidir; bazı durumlarda Türkiye Türkçesinden farklılıklar vardır. Örnek: *yılduz* (6a-3), *getüre* (14b-5), *çaruḳ* (7a-3).
10. Türkçe kelimelerde /s/ ünsüzü ince ve kalın sıradanlık durumlarına göre sin [س] ve sad [ص] harfleri ile yazılmış ve harekelendirilmiştir. *ö[r]s* (9a-3), *şuşak* (5b-5).
11. 2. teklik şahıs iyelik eki /ñ/ dir. *öniñde* (6b-9).
12. Hâl ekleri Türkiye Türkçesinde olduğu gibidir. Farklı kullanım şekillerine metinde rastlanmamıştır. *beni* (9a-9), *yere* (10b-9), *dolayumuzda* (6b-5), *sizden ötüri* (11b-7).
13. Şimdiki zamanın ön ünlüsü bazı yerde /e/ li şekilde (-eyor) yazılmıştır. *ögmeyorum* (13a-9).
14. Metinde dinî terimler ve kalıplar sıkça geçmektedir. Bu nedenle çok amaçlı Türkçe öğretimi hedeflenmiştir, denebilir.
15. Eserde köken bakımından en fazla Türkçe kelimeler kullanılmıştır. Köken bakımından sırasıyla Farsça (23), Arapça (16), Yunanca (7) ve İbranice (1) kelimeler yer almaktadır.
16. Sözlükte yer alan karşılaştırmalı sözlük (dizin) kısmında Türkçe başlık altında 617, Boşnakça başlık altında 617 olmak üzere toplamda 1234 kelime yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- AKAR, Ali, (2005) *Türk Dili Tarihi*, Ötüken Yayınları 597, Ankara.
- AKGÜN, Atıf, (2016) *Balkan Türklerinin Muhacir Edebiyatı İncelemeleri*, Grafiker Yayınları, Ankara.
- BABUNA, Aydın, (2000) *Bir Ulusun Doğuşu Geçmişten Günümüze Boşnaklar*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları 107, Ankara.
- BAHADIR, Gürbüz, (2002) *Batı'dan Doğu'ya Uzanan Çizgide Balkanlar ve Türkler*, Çizgi Kitabevi Yayınları 67, Konya.
- BANGUOĞLU, Tahsin, (2011) *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları 528, Ankara.
- BAŞIÇ, Mirza (2014) Türkçe-Boşnakçadaki Türemiş Eylemler Arasındaki Farklılıklar ve Benzerlikler, *I. Uluslararası Türk Kültürü Araştırmaları Sempozyumu Bildiri Kitabı (12-13 Kasım 2014)*, Nevşehir, s.155-161.
- BAYHAN, Şakir, (2015) *Boşnakça-Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları 1159, Ankara.
- BİRİNCİ, Necati, (1996) *Sırp, Hırvat, Arnavut, Makedon Dilleri Üzerine Türkçenin Etkisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları 632, Ankara.
- BOSNAVİ, Ömer, [hazırlayan: Kâmil Su] (1979) *Bosna Tarihi*, Kültür Bakanlığı Yayınları 303, Ankara.
- Boşnakça Cep Sözlüğü, (2008) *Turski - Bosanski Džepni Rječnik*, Fono Yayınları, İstanbul.
- CASTELLAN, Georges, (1995) *Balkanların Tarihi*, Milliyet Yayınları, İstanbul.
- DEMİR, İsmet ve diğerleri, (1992) *Bosna-Hersek İle İlgili Arşiv Belgeleri*, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları 7, Ankara.
- DEMİR, Nurettin, (2003) Popüler Dil Tartışmalarına Dil ilişkileri Açısından Bakış, *Cumhuriyetimizin 80. yılında Türkçemiz Sempozyumu*, Ankara, s. 37-44.
- DENY, Jean, [çeviren: Oytun ŞAHİN] (2013) *Türk Dili Gramerinin Temel Kuralları Türkiye Türkçesi*, Türk Dil Kurumu Yayınları 620, Ankara.
- DZEVAD, Jahić, (2010) *Rječnik Bosanskog Jezika 1*, Bosnjačka Asocijacija 33, Sarajevo.

- DZEVAD, Jahiç, (2010) *Rjecnik Bosanskog Jezika 2*, Bosnjačka Asocijacija 33, Sarajevo.
- DZEVAD, Jahiç, (2010) *Rjecnik Bosanskog Jezika 3*, Bosnjačka Asocijacija 33, Sarajevo.
- DZEVAD, Jahiç, (2010) *Rjecnik Bosanskog Jezika 4*, Bosnjačka Asocijacija 33, Sarajevo.
- DİNDİÇ, Slavaljub, Mirjana TEODOSIJEVIÇ, Darko TASASKOVIÇ, (1997) *Türkçe Sırpça Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları 689, Ankara.
- EKER, Süer, (2002) *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları 7, Ankara.
- EKER, Süer, (2006) Bosna'da Etno - Linguistik Yapı ve Türk Dili ve Kültürü Üzerine, *Milli Folklor Yıl:18 Sayı 72*, s. 71-84.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican, (2014) *Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yayınları 603, Ankara.
- ERGİN, Muharrem, (2008) *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul.
- ERSOY, Habibe Yazıcı, (2008) Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler, *Dil Araştırmaları Dergisi*, s. 171-173.
- GÜLENSOY, Tuncer, 2007, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü (A-N)*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- HACIMEJLİÇ, Kazım, (2002) Bosna'daki Türk Varlığı, *Balkanlar'daki Türk Kültürü'nün Dünü- Bugünü- Yarını Uluslararası Sempozyumu (26-28 Ekim 2001) Bildiri Kitabı*, Uludağ Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Bursa.
- HALİLOVIÇ, Senahid, (1991) *Bosanski Jezik*, Sarajevo.
- HALİLOVIÇ, Senahid ve diğerleri, (2000) *Gramatika bosanskoga jezika*, Dom štampe, Zenica.
- İLHAN, Nadir, (2007) *Geçmişten Günümüze Sözlükçülük Geleneği ve Türk Dili Sözlükleri*, Manas Yayınları 18, Elazığ.
- JELAVIÇ, Barbara, (2006) *Balkan Tarihi 2 20. Yüzyıl*, Küre Yayınları, İstanbul.
- JELAVIÇ, Barbara, (2013) *Balkan Tarihi 1 18. ve 19. Yüzyıllar*, Küre Yayınları, İstanbul
- JOHANSON, Lars, [çeviren: Nurettin DEMİR], (2007) *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KARAAĞAÇ, Günay, (2004) "Türkçenin Dünya Dillerine Etkisi, *V. Lefke Edebiyat Buluşması*, Ankara, 32 s.

- KARAAĞAÇ, Günay, (2008) *Türkçe Verintiler Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları 919, Ankara.
- KARAAĞAÇ, Günay, (2013) *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KARASU, Abidin, (2011) Makedonca-Arnavutça-Türkçe Üç Dilli Sözlükte Rumeli Ağzı Hususiyetleri, 4. *Uluslararası Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı*, Edirne.
- KARASU, Abidin, (2012) Macaristan'da İstinsah Edilen Sırpça Dini Eserdeki Türkçe Sözlükler Üzerine Bir Değerlendirme, *VII. Uluslararası Türk Dili Kurultayı (24-28 Eylül 2012)*, Ankara.
- KARASU, Abidin, (2013) Boşnakça'daki Türkçe Yapım Ekleri ve Kullanışları, *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, s. 1145-1156.
- KARATAY, Osman, (2002) *Bosna - Hersek Barış Süreci - Dayton Barış Antlaşması Eki İle-*, Karam Yayınları 3, Ankara.
- KARATAY, Osman, Bilgehan A. GÖKDAĞ, (2006) *Balkanlar El Kitabı I*, Karam-Vadi Yayınları 14, Çorum.
- KARATAY, Osman, Bilgehan A. GÖKDAĞ, (2006) *Balkanlar El Kitabı II*, Karam-Vadi Yayınları 14, Çorum.
- KARATAY, Osman, (2016) *Hırvat Ulusunun Oluşumu Balkan Kimliğinde Türk Damgası*, Kripto Yayınları, Ankara.
- KAYA, Fahri, (1996) Boşnak Edebiyatı, *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- KIRBAÇ, Selçuk (2013) Türk Dilinin Boşnakça İle İlişkileri ve Abdullah Skaljiç, *International Journal of Social Science*, s. 895-911.
- KORKMAZ, Zeynep, (2004) *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları 827, Ankara.
- KORKMAZ, Zeynep, (2013) *Türkiye Türkçesinin Temeli Oğuz Türkçesinin Gelişimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- ORHAN, Yeşim, Oğuzhan İÇTEN, (1999) *Bosna - Hersek Ülke Raporu*, TİKA Yayınları, Ankara.

- ÖLMEZ, Mehmet, (1994) *Türk Dillerinin Sözlükleri ve Türk Sözlükçülüğü Uygulamalı Dil Bilimi Açısından Türkçenin Görünümü*, Dil Derneği Yayınları, Ankara, s. 88-100.
- POPOVIĆ, Aleksandre, (1995) *Balkanlarda İslam*, İnsan Yayınları 75, İstanbul.
- SARI, Mustafa, (2014) *Türkçenin Batı Dilleriyle İlişkileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları 920, Ankara.
- SAMİ, Şemseddin [hazırlayan: Paşa YAVUZARSLAN], (2015) *Kamus-ı Türkî*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- ŞANLI, Cevdet, Ergin JABLE, (2009) *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı, 1. Uluslararası Balkanlarda Tarih ve Kültür Kongresi 10-16 Mayıs 2009 Kosova Priştine*, Sakarya Üniversitesi Rektörlük Basımevi, Sakarya.
- ŠKALJIĆ, Abdullah, (1963) *Turcizmi u Srpskohrvatskom-Hrvatskosrpskom Jeziku*, Sarajevo.
- ŠKALJIĆ, Abdulah, (1989) *Turcizmi u Srpskohrvatskom Jeziku*, Sarajevo.
- ŞENEL, Mustafa, (2011) *Yabancılara Türkçe Öğretimi Açısından Türkçe - Boşnakça Bir Sözlük, 1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics May 5-7 2011, Saraybosna*, s. 1343-1360.
- ŞENEL, Mustafa, (2012) *Bosna-Hersek'te Boşnaklara Türkçe Öğretmek Amacıyla Yazılmış Türkçe- Boşnakça Sözlükler Üzerine, 3. Uluslararası Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi (30- 31 Mayıs 2011)*, Sakarya, s. 271- 285.
- ŞENEL, Mustafa, (2013) *18., 19., 20., Yüzyıllara Ait El Yazması Türkçe Boşnakça Sözlükler (Giriş – Metin – İnceleme - Sözlük)*, Hakim Yayınları, Ankara.
- TAVKUL, Ufuk ve diğerleri, (1995) *Bosna - Hersek Bibliyografyası I*, Dokümantasyon Daire Başkanlığı Yayınları 16, Ankara.
- TAVKUL, Ufuk ve diğerleri, (1995) *Bosna - Hersek Bibliyografyası II*, Dokümantasyon Daire Başkanlığı Yayınları 16, Ankara.
- TEKİN, Cemile, (2011) *Bosna - Hersek Devleti*, Çizgi Kitabevi Yayınları 342, Konya.
- TEKİN, Cemile, (2015) *Boşnakça'da Türkçe'den Geçen Kelimeler Sözlüğü*, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.
- TÜRKÇE SÖZLÜK, [hazırlayanlar: Şükrü Halûk AKALIN ve başk.], (2011), Türk Dil Kurumu Yayınları 413, 11. Baskı, Ankara.

UĞURLU, Mustafa, (2011) “Oğuzca ve Anadolu Merkezli Oğuz Türkçesi”, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/1 Winter 2011*, s. 123-156.

UĞURLU Mustafa, Hüseyin KÖRPE, (2016) Kod Kopyalama Tekniği Bağlamında Türkçe - Boşnakça Dil İlişkileri, *Uluslararası Türkçe Kongresi (23-27 Mayıs 2016)*, Bosna Hersek.

UĞURLU Mustafa, Hüseyin KÖRPE, (2017) Prizren’de Türkçe Yayınlanan Yeni Dönem Gazetesi, -*Geçmişten Günümüze- Balkanlarda Türkçenin Süreli Yayınlardaki Yeri ve Önemi Sempozyumu (11-14 Mayıs 2017 Zenica)*, Sarajevo.

YAVUZARSLAN, Paşa, (2004) Türk Sözlükçülük Geleneği Açısından Osmanlı Dönemi Sözlükleri ve Şemseddin Sâmî’nin Kâmûs-ı Türkî’si, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Ankara, s. 185-202

YENİSOY, Hayriye Süleymanoğlu, (1998) *Tarih Boyunca Türk Slav İlişkileri*, Türk Dil Kurumu Yayınları 709, Ankara.

ZACİNOVIÇ, Neira, (2003) Bosna Kütüphanelerindeki Eski Türkçe Gazetelerin Dili, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, (basılmamış).

- R-3248, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-6191, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-7789, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-7791, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-4302/2, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-6213, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-2961/2, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-7695/1, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-7715/2, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-7715/2, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-9839, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-9026, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-7744, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-7793, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.

R-7156/2, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
R-10224, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.
*R-7794, Bosna Hersek, Saraybosna, Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi.

ASIL METİN

لغت ترکی - لوسنوی - 25/3
 طووز لیدر • طاتلیدر • طاتسزدا
 سلا تویه • سلا تقویه • سلا تقویه
 سهولک • ترکسک • سرن ایرن
 سینه • بولونقه • زبور غوری
 صادی • ضو • قاصرغه • کوتوق
 دیونا • ووده • ویکور • یان
 امزق • قلب • چیر • طولوم
 نوسک • یردق • اوبرج • مین
 توی • تویلی • آزاده • طاملا
 رونه نوا و نوا و نوا
 قاپ

BAZI KUCREK-BEGOVA KULISTERA
 GARAJEV
 Sign. R
 Inv. broj. 7794

طَامَلَا يُوْبُ . طَلْعِجْ . طَلَا . طَالْمِشْمِ .
 قَا پِلَاي . سُونَاچ . اُوْرُوْنِي . اُوْرُوْنُوْسَمْ
 چِيَاقْ . چِيَا قَلْدِي . كُوْرُ . چِيَا قَلُوْ .
 قِرْمَلْ . اُوْقِرْمَلُوِي . قِرْمَلُوِيَه . اُوچِيُوْ .
 بُوْعُرُقْ . دُوْنُقْ . كُوْرُ . اُوچ .
 بَرِيْز . اُوْقِرْمَلُوِي . سِيْلِيْپْ . قِرْمَلُوِي .
 كَنَارْ . اَلِيْ قَاشْ . حَاْرْمَانْ .
 قِرْمَلُوِي . چَلُوْ . اُوْبِرُوَهْ . غُوْتُوْ .
 قُوْدُبَهْ . چُوْوَالْ . چَالْ . دَا يَاْقْ .
 سُوْرِيْزْ . وِيْرِكَهْ . سُوْحَهْ . بُو . پُوْرَانْ

كِسْ پِشِي • فُورُون • اَمَلَه • كَبِي •
 غِرْدَه • يَاك • وِطُو • وِزْجِه •
 سَكَا سُو يَلْدُو غَم • اُولُو مِي نَه سُو يَلِشِي
 شَتُو سَامِي غُو وِرِيُو • حُو كَبِت • شَتُو سِي غُو وِرِيُو
 بِن • اَوْنَتَمِشِم • اَوْنَتَمِشِي • بِنَم •
 يَا سَم • زَابُو رَا وِيُو • نِيَسِ زَابُو رَا وِيُو • اَوْنَه
 غَيْر • فَسَا وِتَم • چُو قَدَر • بِنَم • نَه •
 پُونُو بَرِيْفَه اِيْمَا • شَتُو يَا حَا مَه •
 حَا جَتَم • سَنَك • سُو يَلْد • غَك •
 شَتُو سِي تِي • غُو وِرِيُو • قُو لِقُو •

تَقْدُرُ • اِشْلَرُمُ • وَزْدُرُ • عَجَلَهٗ •
 اَوْمَنَهٗ • اِيْمَا • يَسْلُوْوَا • نَهِيْتِ •
 اِيْمَدَهٗ • پَهِيْ اُولُوْر • سَنْدَن اُوِيْلَهٗ •
 سَوَكَهٗ • بِيْتِ • بِيْسَهْمَهٗ • نَادُو •
 سُوْر كَلُوْر • بِنِ اَوْ مَزْدُر • بِلَا سِقْلَتِ •
 ... يَاسَهٗ نَبِهٖ سِيْدِيُو • دَا مَرِيْهٖ مَوْقَهٗ •
 اَلْمَسَهٗ • فَاكْشِي • كَنْدِي • اِشْنِي • اِشْتِيُوْر •
 سُوْتَقُو • سُوُوْعَهٗ • پُوَسْلَا اِشْكَهٗ •
 لَهْرَ طَرَفَدَن • مَكُوْبَلَر • كَلُوْر جِيْق •
 سَاسُوَهٗ • سِيْرَانَهٗ • قِنْفَهٗ • رُوْحُوَهٗ • نَا پُوْتُو •
 ... • چَاغِي يُوْر لَر •
 مِسْتَاذُوُو

اَدَلَهٗ • بِلُوْر • هَرَنْزِيَهٗ • كُوْخَلِيْ اَسْتَهٗ سَهٗ
 دَامُوْرَهٗ پِي • قُوْدَعُدِيْ دَاغُوْ • • •
 اُوْدَهٗ بَزْدَهٗ كَرَكْ • اُوْلُوْر صَمَّا كِيْمَزْ
 اَرْتُوْكَ • نَا مَا وَا لَاتْ • نَا كْ ذَا لُوْ دَا رْتَكْ
 نَا كْ دَا لُوْ دَا وَا رْتَكْ اَوْ فَا تِ نَقَهٗ سِي
 كُوْسْتَرَكْ • بِيْسِي كُوْر • سُوْنَلِرْ نَمْدَنْ
 اَوْ فَا تِ • نَقَهٗ سِي وَيْدَهٗ • اُوْدَهٗ قَالَهٗ • سَهٗ
 كُوْر مَشِي كُوْر لَسُوْن • كُوْچِيْدَرْ • • •
 دُوْ بِلُوْ • نَقَهٗ سَهٗ وَيْدِي • مَوْجِيَهٗ • • •
 خَلُوْ جَمِعْ اِيْمَكْ • طَاغَلِدِيْلِرْ • بِيْسِي
 لُوْدِيْقُوْپِيْتِ • رَا زِيْدُ شَهٗ سَهٗ • سِي
 []

يَا يَلِكْزُ . قَالِدُقْ . نَهْ يِپَالُوْمُ . كُوْدَهْ .
 سَامِرْ . اَوْسَانَسَهْ . اَشْتُو كِهْرُجِيْتِهْ . تَبِلُو .
 بَاشْ . قُوْلَاقْ . كُوْرُ . بُوْيُوْن . بُوْعَزْ .
 غِلَاوَهْ . اُوْحُوْ . اُوْقُرْ . وِیْرَاتْ . غِرْلُو .
 يُوْرِكْ . كُوْكُسْ . قَادُنْ . كُوْبَكْ .
 سِرِكْ . پِرْسَهْ . تِرْبُوَهْ . پُوْبِقْ .
 مَكُوْرُ . اَتْ . قَانْ . طَارِيَهْ . بَاشْرِيَهْ .
 قُوْسِتْ . مَاسُو . قِرُو . طَشَقْ . سِيْمَهْ .
 اَكْسَهْ . اَرْقَهْ . اُوْلِقْ . دِرْ .
 ذُوْرَاتِقْ . رُجَهْ . سَقُوْ . قُوْلُوْ .

اِيَانُ . اَلْ . قَوْلُكَ . دِرْسَكَ .
 نُوْعَهُ . رُوْقَهُ . يَازَهُ . . . لَاقَتُ .
 سَكْرَهُ . طَمْرَهُ . اَيْدَهُ . طِرْبُكَ . دَرِي .
 بِلْدَهُ . . . بِلْدَهُ . دِلَانُ . نُوْقَتُ . قُوْرَتُهُ .
 دَلِقُ . صَاحُ . قَلْبُ . يَشَاقُ . رُوْدَاقُ .
 يَامَهُ . قُوْسَهُ . دِلَاقَهُ . لِيْجَهُ . غُوْبِيْجَهُ .
 دِلُ . اَعْرِزُ . دِيْشُ . بُوْرُوْنُ . صَفْلُ .
 يَزِقُ . اُوْسَتَهُ . زُوْبُ . نُوْسُ . بِيْرَدَهُ .
 بِيْرُقُ . اُوْمُوْرُ . بَقْرِسُقُ . صَلَاقُ .
 كِرِيُو . رَامَهُ . كِرِيُو . بِيْلَزَنَهُ .
 كِرِيُو . كِرِيُو . كِرِيُو . كِرِيُو .

چبان • جه مته • عورت • قصر •
 چر • سته • شنه • • • يالوور •
 بك • صافي • كز جي • برابر دكل •
 مادش • غو • او حوره • نيه پيدا قو •
 داري • بقدي • ارپه • يوللق •
 يوروسو • شنه • بچام • او واسب •
 اون • قابوق • الك • سقنه • قالور •
 صلوو • قورا • سئو • قورنو • رشو •
 اوزغ • اغسي • قور • ياليم • قفلجيم •
 مته • غلاوتنه • اوغلان • پدمن • اسقرا •

راصم اوو
 راصم اوو
 اوجاق • بوجاق • موم • بلع
 اوغنته • نوغو • سويکه • مسلو
 بال • صوت • ايزان • پگرجملاک
 ماد • مبلقور • ملچينه • سیر • لورنج
 اوچی • بالته • چاپه • تریان
 لورنج • سقر • مویقه • سحر • قوتنه
 اوردق • دغران • طرموق • دکرمن
 سرپ • وپله • غریله • ملین
 اوتلق • صمان • صملاق • او
 سینو • صلیا • بویاته • فوکه

طائنه • اورتي • اورتوليدر • اچيق •
 قلنيه • پوقرور • پوقرپونويه • اودقرورنويه •
 صچاق • بشاق • اغچ • بوراق • ياپراق •
 سرحه • قلاس • درور • غرانه • لست •
 قابق • موصق • قلب • قلبر • تور •
 تقو • جرع • سود • سوديه • پراه •
 قوم • طاش • كويك • كويكندى •
 پيسق • قمان • سينه • زاپينه •
 قنيور • طاشايور • صودي •
 وپري • قبي • اوخلادي •

كول

طاشايور

كُولُ • كُولُ صُرِّي • جِحِقُ • كُولُ •
 رُوِيْجَه • رُوِيْجَه وَدَه • جُوِيْتِ نَبُو •
 يِلْدُز • شَمِيقُ • يِلْدُرْمُ كُولُ كُوْر • لَبَرُ
 زُوِيْزْدَه • مُونَه • غِرُوْم • غِرِمِي •
 حَوَابُوْلَدِي • يَفْمُوْر يَانْدِي جِغ •
 وَدَرُوْسَه نَاوُ بِلَاچَه • قِنَه اُوْدَرِي • رُوْسَه •
 قِرَاغِي • بُوْر • بُولَانِقُ • دَرِيْس • دَرِيْسَدَن
 مِرَاز • لَرَد • مُوْتُو • دُوْبُوْقُو • اَزْدُوْبُو • قَه •
 نَادِبِنَه وَرِنَجَه • الْمَه • اَرْمُوْر • اَرِكُ •
 چاق دُوْرِنَه • يَابُوْقَه • قُرْشَقَه • شِلُو •

كِرْزُ • أَيُوهُ • اِنَارُ • اَوْذَمَسُ •
 نَرِشَنُ • تُونَهَ • شِيپُ • غِرُوَزِچَه •
 اصمَه • توتون • طومان • دولاشق •
 لوزَه • دَرِيْم • مانغلا • نا اوقولو •
 دولاشدَه • طاع • دولابمَزَدَه • طاع دولابِنْدَه •
 اوبسِدِي • پلانِنْدَه • اوقلوناس • اوقوپلانِنْدَه •
 بايرالتِنْدَه • بايراشري • قلعه •
 پوئِبَرِدَم • پرقوبِرِدَه • غِرَاد •
 قلعه ده • قلعه دولابِنْدَه • قلعه اوکِنْدَه •
 اغراده • اوقوغِراده • سردغِرادم •
 کوملک

كَوْمَلَكْ • طُون • اِحْقَرُ • دَكُومْ
 قَوْشُونَه • غَكْ • سَوِشَانَقْ • اَوْزَمْ
 چَارَقْ • شَصِمَه • اِب • چِر • بَقَه • چِرَائِي
 اَوِيَانَقْ • اَوِيُونَه • اَوِيَه • لُوچ • اَوِيَكْ • لُوچ
 نَرَدِيَان • اَيِر • شَمَر • چَوُر • نَال
 لِيَنَوَه • سَدَلُو • سَامَار • پُوقَر • وَجَه • پُولُو • چَه
 نَالِدَرَم • نَالَاد • اَلْوَم • دَمِر • كَوْمِشَر
 پِنَقُوَه • دَاپُوَشَقُوَايَمُو • غُون • چَه • سِرَبُرُو
 اَلتُون • اَوْق • نَاغِش • نَاغِشِكُوَر
 نِيَلَاتُو • نِيَتِي • وَزَر • وَدَزَه •

سيويه
 سونديلم

لَعْرَنُ كَسَنُ • صَوْنَانُ • صَرْمَسَاقُ
 فَيْسَى • لَانُ • لُقُ • پِلْ لُقُ •
 حِيَارُ • قَادُونُ • قَارِيُونُ • يَسْرُ •
 قِر سَرِيحَه • دِرِنَه • لَو بِنِيحَه • زَلُونُ •
 قِرْل • قَرَه • اوزُن • اوزُنَلِقُ •
 چِر وَتُو • مِرْقُو • دُوغُو • دُولِنَا •
 قَالِنَلِقُ • يَصَلِقُ • يَكُ • اَتَكُ •
 دَبَلِنَه • شِرِنَه • رُوَقَاوُ • سِقُوْتُ •
 رَنَكَه • تُوْفَقُ • قِلِجُ • اِپَلِقُ •
 پُوْجَه • پُوْشَقَه • سَابِلَا • قُونَاكُ •

اوریکه

اَوْرَكَّة • اِيغ • تَكْرَلِك • اَغْرِ بُوْر
 پَس سَلِيحَه • وِ بَرْتُو • قَوْلُو • پَرْدَه
 قَارَشِي • اُدْمَه • اِنِغ • شَلْغَم • تَرُوِي
 پَاءِ دَل • قَرِيحَه • تُوْر • رِيَه • رُوْدَقُوَه
 اَكْشِي • اَجِي • نَارِي • كُوْرَلَاك
 قِيْلُو • غُوْرَقُو • لِيُو • لِيَه
 قَرِيحَه • كِيْل • يِق • هَوْرِي
 سَرْنَه • يَلِيْن • وِوَرِيحَه • پُوَه
 كِيْر پِي • كَسْتَاك • قَرْد • قَرْت
 پَاءِ ن • قَرِيحَه چِرُو • وُوْق
 دَوْلَتِ اَمْرِي

ذِكْوُ • قَرَبَفَه • يَا بَا • مُوْنِي
 لِيكَ • رَبِّه • دَو • يَتَوْمُو •
 يَا بَجَه • يَأْشِدَاش • كُونَكِي • كَسِين
 يُولَاهُ قُو • وَزِينَقَه • تُو يُو • اُو سَرُو
 بِلْدَه • كُونَكِه • مَلَه • كُونَكِه • بَدَر • سُون
 نَاشْتَرِي • نَتُو يِي • اِي تُو يِكِه •
 قَرَنَسَر • قِصْرَاق • طَر • قُو ذِي •
 سَلَا • قُو يَلَا • دِي دَرِي بَه • يَانَه •
 اَغْلَاق • جُو زَقِي • دَانَه • طُو سُون
 قُو زَلَه • تَلَه • يُو نَجَه • يُو نَج •

قَرَنَال • قَوَزَغُون • لَش • اُولِي •
 اُورُو • غُورَان • مِرِلِيَا • مِرْتُوُو •
 طَرَاق • اُولِي • قِسَاخ • تَل • يَلَه •
 يَحْشَل • نَاقُون • قَلِيَشْتَه • پَرُو غِرُوَه •
 اللّٰه دَن • كِيچَه • كُونْدَز • اَوْنَدَن • اِسْتَه •
 اُوْدَبُونَه • اِيْدَن • اِيْنُوك • اُوْدَبَقَه •
 نَه اَكْر شَمَشُون • اَكْر شَمِيم • اَوَكْسَر شِيم •
 شَتُو • نَاوُچِيُو • نَاوُچِيُو سَم • دَنَاوُچِيَه •
 اَكْر نُوْرَم • اَكْر نُوْر • سَكْرَبَز • بَنِي •
 نَاوُچِكُو • نَاوُچِكْت وَي • مَنَه •

اکرده • سن بنی او کرده مزن سن •
 ناویج • نه مرشی تی منه ناویجیت •
 سن کندی • او کرده اکر شد پلر • اکر کندی
 ناپره سه • ناویج • ناویجته • نه ناویچی
 نه اولدی • المدی • برشی یحسه اولمز
 شتوی • بی نشته • آل ناک بیت •
 اولوز • اولمز • اولدی • یارین •
 حوکه • نکه • بی • سو ترکیه بیت •
 اولوز • اینشاء الله تعالی • اوله •
 افورداغی بوغ داده • بودی •

اَوْلَمَه • اَوْلُوپ • اَوْلِيُوپ • اَوْلُوڙِي
 نَبُوڊِي • بُوڊاڻو • نَبُوڊاڻو • مُوڙاڻِي
 اَوْلُوڙِي • اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي
 پِلُوڙِي • نِي پِي لُو • سِه يَا •
 اَوْلَدِڪَسَن • اَوْلَدِڪَسَن • اَوْلَدِڪَسَن •
 نِي پِي • بِسْمُوڙِي • نِي •
 اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي •
 اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي •
 اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي •
 اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي • اَوْلَمَزِي •

اَوْلِدُقْدَه • اَوْلَكَّ • اَوْلَكَّ • اَوْلَمِشْدَر •
 دَه بُوْدَر • بُوْدَر • نَبُوْدَر • پَلُوِيَه •
 اَوْلَمِشْدَر • اَوْلِشْكِر • اَوْلِشْر اَوْلَايِم •
 نِيَه پَلُو • پَلِسْتَه • پَلِسُو • زَبُوْرَمُو •
 اَوْلَايِم كِم • كِمَسَه • كِمَه • كِمِيَه •
 دَالْبُوْدَرَمُ دِقُو • نِقُو • قَوْمَه • نِقِمُو •
 كِمِدَن • كِمِدَن • كِمَبَن • شَرِيَه •
 اَوْدَقُوغَا • يَادَقُوغَا • دُقَسَم يَا • دِكَش •
 پُرَبَر • نَقْرَبَرَدَه • بَعْضُ بَرَدَه •
 بَقُوْرَه • سُوغَد • خَمِيَه •

نَهْ اَصْلِيْرِدَه • فَنَابِرَه • بِيْرِدَه دُر •
 نَاقِمِيْرِدَه • نَاذ لُوْمِيْتُو • نَامِيْتُوِيَه •
 اِي يِرْدَه دُر • اوْلِدُوْعِي يِرْدَه سَه •
 نَالِيْپُوْمِيْتُو • غِيْدُوْ بِيْلُو • شُو •
 يِرْ شِيْ نِيَه • هَمْر شِيَه • نَدَك •
 نِيْتُو • چَمُو • سِيُوْچَمُو • اوْداشْتَه •
 يِرْ شِيْدَن • هَمْر شِيْدَن • بَسْم اِيْچُوْن •
 يَاوْد اَشْتُو • اوْدِيُوْشْتَه • زَاْمَنَه •
 سَنَك اِيْچُوْن • اِنَك اِيْچُوْن • سَنِيَالِكِر • اِيْچُوْن •
 زَاثَبَه • • • زَاْنَفَه • زَاْمَنَه •

سِزْكَ اِيچُون • بَرَقَاچِ كِمَسَه اِيچُون
 • زَاوَايِي • زَانِه قَوْلِقُو •
 نَدَن اوتورِي • بَرَشِي دَن اوتورِي
 • رَاشْتَه • • • نِه رَاشْتَه •
 هَر شِيدَن اوتورِي • بَنَدَن اوتورِي
 • رَا دَسُو شْتَه • • • رَا دَمَنَه •
 سِزْكَ اوتورِي • بَرَزَن اوتورِي
 • رَا دَاوُس • • • رَا دَنَاس •
 اَنَلَر دَن اوتورِي • بَنَدَن پِلَا بِنَه •
 • • • رَا دِنَه • • • اودمَه صوب

بِلَا • بِنْمُ • بِنْمَلَّة • بَزْدَه دُر •
 مَنِي • مَوِي • سَامْنُوم • اَوْنَانِيَه •
 سِرْزَدَه دُر • سَنَكْ اَوَكْنَدَه • بِنْمُ اَوَكْنَدَه •
 اَوْنَانِيَه • پِرْدَتُوْبُوْم • پِرْدَتُوْم •
 كِمُوكْ • اَوَكْنَدَه • اَوَكُوَكْنَدَه • اَوَكُوْمُرْدَه •
 پِرْدَقِيَم • بِرْدُوْمَا • بِرْدِنَامَا •
 بِنْمُ قَرَشْمِدَه • سَنَكْ قَرَشْمِدَه • بِلَا •
 پارادَمُوم • پارادَتُوْبُوْم • • •
 بلاقَرَشِي سُوَيْلِمَه • اَوَه قَرَشِي •
 پارادَمُوم تَغُوُوْرِي • پارادَقُوْكُوْم

كُونَشَهْ قَرَشِي • كَرَك • كَرَكِي •
 يَارَادَسُونَجَم • وَالَا • نَوَالَا •
 كَرَكْ اِيْدِي • كَرَكِي • اُولَسَهْ كَرَكْدَرُ
 وَاِلَادِيَا شَهْ • وَالَامْ • وَاِلَادِيَا بُورَهْ
 چِقَهْ • چِقَالُوْمْ • چِقَمَهْ • يَالُوْمْ •
 اِيْدِي • دَايِيْدِيْمُو • دَانَهْ اِيْدِيْمُو
 چِقَكْ • چِقْدُرَبِي • اِچْقَارَا •
 اِيْدِيْدِيْتَهْ • اِيْدِيْدِيَا • اِيْوَادِي •
 چِقَارْمِيْمْ • چِقَارَايِمْ • بُوْشَادَا
 اِيْوَادِيُوْسَمْ • دَاوُوْدِيْمْ • اِيْوِرَايِي
 دَوْلد

دَوْلْدَوْرَه • بُوْشَدَر • دُوْپِدَر •
 مَنَپُوْپِي • پارَاذَنُوْيه • پُوْتُوْيه
 بَقْلَه • بَقْلِدَر • بَقْلَمَشَدَر •
 سُوْرَتِي • سُوْرَاذَنُوْيه • سُوْرَاوَسِيَه
 يَابَرَنَجَه • اِيْدِيْم • بَسِيْ كِيْم • دِيْگَلَر •
 يَاقَقُوْچُوْچِيْت • تِقُوْمَه كُوْپِي •
 اَسَلْدِي • هَرَكْسِي • اَسَلَر • اُوْمَلَك •
 پُوْسَلُوْشَا • سِيُوْقُوْغَه • سَلُوْشَا پُوْفا لِيْت
 اُوْگَدَم • اُوْگَدَم • اُوْمِيُوْرَم • اُوْلِيَه اِسْتِيْمِيْم
 قَالِيَه • نَه فَالِيَج • نَه فَالِيْم • طَقُوْسَم كُوْاو

دِيدَرْمُ • سَكَا اَوِكْنِي • اَوْلَمَه • اَوِكْمَسَن
 فَادَمَ تَبِي • نَبُوْدِي • فَا لَاج • نَفَالِسَه تَبِي
 اَوِكْنِي • اَوْلَرْدَسَن • اَوِكْمَقْدَن بَرَشِي يُوْقَدَر
 اَقُوْسَه • اَوَز فَا لَش • اَوْد فَا لَه نَشْتَه نِيْمَا •
 چَقِرَه • بُولَه • صَانُونُ اَلَه • صَانَا •
 اَبِي • نَايْدِي • قُو پِي • يُوْدُوْدَاي •
 يَاقْتَه • كِيَه • صُو يُوْنَه • قُو شَانَه •
 اَوِيْرِيْسَه • اَوِيُوچ • صُو وِچِيْسَه • اَوِيَا شَه •
 حَا صِر لَنَه • وَا نَه كَزَه • بَقَه •
 غُو تُو وَيْسَه • اِيْدِي حُوْدَاي غِلْدِي •

بَقْمَه • اِشِيَه • اِشَلِمَه • اِشَلِيوَر
 بَغَلْدِي • رَايِي • شَرَايِي • رَايِي •
 صُورَايُوَر • اَكْرَ صُورَاَرَسَن • بِلِسَم •
 پِيَا • • اِقُو پِيَا ش • رَزَنَام •
 صُورَمَا زِدَم • نَهَ صُورَاَرَسَن صُورَاَرَم
 نَبِه پِتُو • شَتُو پِيَا ش • پِيَا مَتَه •
 اِيْمَانَكِ مَشَرَطِ قِجْدَر • نَدَا سُون •
 قَوْلِ قَوِيَه • اَوَا اِيْمَانَه • مَشَرَطَا • شَتُو وِلِش
 دَرَم • اَلطِدَر • نَه دِيم • قَر شَه •
 رِيچُو شَه يَه • شَتُو كُورِيَت • مِشَاي •

بُوَعُورَه • پِشُورَه • پِشِشُدُر •
 قُوحای • بَجه • بَچُونُویَه •
 اُویُنایَه • یَقَه • یَقِلِدی • قَلدُورَه •
 اِغرای • اُویُوری • اُویُورِسَه • دِغنی •
 یایَه • کُورَه • کُورَه • قُویَه اَلقُویَه •
 نَاجِنی • نُوسی • دُونِسَه • سَیَنَدَاوُستای •
 اَلقُویایِیم • دَیُوزُک • صِقَه صُکرَه •
 دَاوُستَاوُم • قَانِئَه • وَارِئِسَه • بُولِیَه •
 اُولِیَه • اِیْمِشُدُر • اِنِئَه • یُوقُئَه •
 نَاقُویَه • بِلُو • بَزِزِردُو • اُوزِزِردُو •
 سِیلُو

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Hüseyin KÖRPE

Doğum Yeri: SÖKE / AYDIN

Doğum Tarihi: 04.10.1992

Medeni Hâli: Bekar

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı

Yabancı Dil : İngilizce, Boşnakça